

Offentlig utfrågning om förutsättningar för
svensk film

ISSN 1653-0942
ISBN 978-91-87541-49-0
Riksdagstryckeriet, Stockholm, 2016

Förord

Kulturutskottet anordnade den 25 februari 2016 en offentlig utfrågning om förutsättningar för svensk film. Syftet var att få underlag inför fortsatta diskussioner om svensk films framtid.

I det följande redovisas programmet för utfrågningen och en utskrift av den stenografiska uppteckningen som gjordes vid utfrågningen.

Stockholm i maj 2016

Olof Lavesson
Kulturutskottets ordförande

Ann Aurén
Kanslichef

Offentlig utfrågning om förutsättningar för svensk film

Dag: Torsdagen den 25 februari 2016
Tid: Kl. 10.00–12.00 (kaffe serveras från kl. 9.30)
Plats: Riksdagen, Förstakammarsalen

Program

10.00 **Inledning**
Olof Lavesson (M), kulturutskottets ordförande

Förutsättningar för svensk film

10.05 Anna Serner, verkställande direktör, Stiftelsen Svenska Filminstitutet

10.15 Ruben Östlund, regissör, professor i filmisk gestaltning, Akademin Valand, Göteborgs universitet

10.25 Tomas Eskilsson, verkställande direktör, Film Väst

10.35 Anna Carlson, ordförande, Teaterförbundet/för scen och film

10.45 Pia Gradvall, ordförande, Sveriges Dramatikerförbund

10.50 Björn Rosengren, ordförande, Film&TV-Producenterna

11.00 Eric Broberg, ordförande, Sveriges Filmuthyrareförening u.p.a.

11.05 Peter Fornstam, ordförande, Sveriges Biografägareförbund

11.10 Helena Bergström, skådespelare, regissör

11.20 Alice Bah Kuhnke, kultur- och demokratiminister

11.30 **Frågestund**

11.55 **Avslutning**
Gunilla Carlsson (S), kulturutskottets vice ordförande

Offentlig utfrågning om förutsättningar för svensk film

Olof Lavesson (M), ordförande: Jag ber att få hälsa hjärtligt välkomna till riksdagens förstakammarsal och kulturutskottets offentliga utfrågning om förutsättningar för svensk film. Seminariet direktsänds i Sveriges television, och jag vill hälsa alla som följer det via tv eller webb välkomna.

Alla vi som har samlats här i dag har gjort det därför att vi är djupt engagerade i film och dess förutsättningar. År 2014 gjorde vi i Sverige över 16 miljoner biobesök, varav var fjärde gällde en svensk film. 47 svenska långfilmer, varav 17 dokumentärer, gick upp på våra biografer.

Svensk film berör oss alla. Den utgör en viktig kreativ näring och en stor arbetsmarknad. Den är dessutom ett viktigt varumärke för Sverige internationellt. Jag tror att vi alla här inne är överens om att det är viktigt att svensk film ges långsiktigt rimliga förutsättningar. Samtidigt står filmen inför ett antal stora utmaningar.

Svensk film berör, men det gör också filmpolitiken. Sällan har svensk film och svensk filmpolitik debatterats och diskuterats av så många röster och så intensivt som under det senaste året. Det är både bra och viktigt.

Redan förra våren stod det klart att det filmavtal som tidigare satte ramarna för filmpolitiken inte skulle förlängas, och om en knapp månad är det dags för regeringen att presentera sitt förslag till ny filmpolitik.

Att engagemanget är stort visar också dagens seminarium. Även om vi har ett digert program vet jag att det finns flera här inne som också hade velat lägga fram sin syn på förutsättningarna för svensk film. Vi har dock försökt få så stor bredd som möjligt bland dagens talare. Vi har de som gör svensk film, de som distribuerar svensk film och de som visar svensk film, helt enkelt alla de som tillsammans är svensk film.

Att det är många talare har tyvärr fått konsekvensen att det blir ganska korta inlägg, men det innebär också att vi kommer att få höra essensen av exakt vad var och en har att säga.

Till min hjälp på podiet har jag utskottets vice ordförande Gunilla Carlsson och kanslichefen Ann Aurén. Tillsammans ska vi försöka lotsa oss igenom detta.

Jag vill redan nu förvarna dagens talare om att jag kommer att tvingas vara väldigt hård när det gäller tiden. Det innebär att jag kommer att förvarna när en minut är kvar genom att knacka några gånger på micken, och då gäller det att lyssna. Sedan kommer jag tyvärr att tvingas bryta när tiden är ute. Detta är inte av ovänlighet utan för att vi måste hinna med samtliga talare. Utskottets ledamöter ska också få möjlighet att ställa sina frågor.

Med detta vill jag än en gång hälsa er varmt välkomna och presentera dagens första talare, Anna Serner.

Anna Serner, verkställande direktör, Stiftelsen Svenska Filminstitutet: Jag tänkte prata lite om nuläget, för att kunna prata framtid. Hur mår den patient som vi pratar om? Jo tack, jag skulle säga att patienten mår ganska stabilt. Frågan är hur framtiden kommer att se ut.

På skärmen ser ni en trendlinje för svensk marknadsandel över tid. Den är stabil och faktiskt svagt uppåt. Det finns uppåt och nedåt, och just nu är vi nedåt. År 2015 hade vi en marknadsandel på 20 procent. Snittet ligger på 22 procent.

Tendensen är alltså att det går svagt uppåt. Skälet till att vi inte får en ökad marknadsandel är att resten av världens film också går uppåt. Jag vill alltså påstå att intresset för och viljan att se rörlig bild är hyfsat stabilt och uppåtående.

På skärmen ser ni nu genomsnittligt betygsindex per år. Duttarna i bakgrunden är de enskilda filmtitlarna. Det vi ser är alltså trenden för hur hög kvalitet svensk film har. Vi kan konstatera att också denna trend går svagt uppåt i ungefär samma utsträckning som biografgåendet när det gäller svensk film.

Till skillnad från besöken på bio 2015, som gick ned, var kvaliteten enligt recensenterna – de 15 som vi gör ett index av – svagt uppåtående. Jag tror att vi måste vänja oss vid att förstå att det är så det ser ut.

Vad är utmaningarna, om vi tittar på kvaliteten? Hur kommer det sig att vi har en bra kvalitet? Hur får vi höga snitt? Vi har en fantastiskt fin spread på våra filmtitlar. Vi har de senaste åren fått in ett antal nya röster som har visat att de har berättelser som ger nya perspektiv. De vill berätta något som uppenbarligen slår omvärlden med häpnad. Det är alltså en fantastisk tillväxt av berättarröster, och de berättar saker som vi inte har hört förut. Det är något mycket bra.

Vad gäller biografgåendet, som också är ett kvalitetsmått, har det genom åren alltid varit ett fåtal titlar som bär upp det. Bland 2015 års titlar är det absolut *En underbar jävla jul*, med 700 000 biobesökare, och *En man som heter Ove*, som nu är uppe i nästan 1,6 miljoner biobesökare, som vi har att förlita oss på. Grunden är att det egentligen är alltför få biotitlar som drar en stor publik. Det är inte något nytt, men icke desto mindre är det något som vi bör hålla ögonen på.

Vad är det som krävs för att man ska få titlar som både ger nya perspektiv och når en stor publik? Oftast heter det budget. Detta betyder budget på många olika sätt: budgeten i att göra film, som gör att man har tillräckligt lång tid att utveckla ett manus, budgeten i att ha tillräckligt många dagar att spela in sin film och budgeten i att göra postproduktionen.

Det är dock inte bara en pengafråga. I dagsläget vet vi att vi har gjort väldigt fina filmer. Vi kan dock konstatera att även om patienten mår ganska bra mår de anhöriga – de som gör filmen – något mindre bra eftersom det ekonomiska läget är jobbigt för filmbranschen. Vad det handlar om är att budgeten tar fram en bra film – så har det alltid varit. Men vad är det som gör att filmen sedan når en stor publik? Det är i hög grad en distributionsfråga.

I dagsläget, när vi till allas stora glädje har en hög digitaliseringsgrad på alla våra biografier, kan vi konstatera att en film görs i extremt många kopior

och sätts så att det är jättesvårt för mindre filmer att få en plats på repertoaren som gör att de har chans att nå sin publik. För den typen av film behöver vi en bättre sättnig som kräver att det talas om filmen. Den måste kunna få sitta över tid så att den når ut till publiken.

Naturligtvis är det inte bara en fråga om budget eller om distribution, utan det handlar också om hur man får bipubliken att gå till biografen eller hitta svensk film i alla de andra plattformarna. Det behövs också även ambitioner hos dem som skapar film. Där behöver vi samarbeta.

Vi har en nationell filmpolitik, och det är väl primärt den vi är här för att prata om i dag. Men den nationella filmpolitiken måste också kunna agera, och ska agera, tillsammans med både den lokala och den regionala filmpolitiken. Det är ute i landet som man ser film, lär sig den rörliga bilden och lär sig att göra film.

Hur vi på nationell nivå kan stötta finansieringen på regional nivå betyder hur mycket pengar som kan ges inte bara till att förstå film utan också till att ta vara på alla talanger som finns ute i landet. Det är en koppling som går inte bara över den nationella, regionala och lokala nivån utan också över departementen.

Det är i skolorna man lär sig att se på film, och det är lärarna som lär sig att använda film för att förstå samtiden. På den politiska nivån måste man prata över kultur till utbildning.

Vi hoppas att man ska göra film i Sverige, men det behövs ekonomiska förutsättningar för att klara av det. Just nu sker många filminspelningar ute i Europa därför att där finns skatteincitament som gör att man väljer att förlägga sina inspelningar dit. Det betyder inte bara att kompetensen hamnar utanför Sveriges gränser utan också att näringen, det vill säga arbetskraftstillfällena, försvinner ut ur landet.

Filmen ska inte bara fortsätta att tuffa på i den ganska blygsamma uppåtgående nivån, för filmen har en fantastisk potential. Alla de nya rösterna och perspektiven måste få en chans att etablera sig. Det handlar om att fortsätta att lära sig att göra film, också som filmskapare. Manusförfattarna måste få göra många manus, och regissörerna måste få göra film och få ut den.

Om vi kan höja snäppet ett steg skulle svensk film inte bara kunna vara världsledande på det dokumentära området, vilket vi faktiskt är i dag, utan också världsledande på många sätt inom spelfilmen.

Jag ser fram emot att höra vad andra har att säga.

Ordföranden: Vi hälsar nästa talare välkommen. Det är Ruben Östlund, som inte bara är professor i filmisk gestaltning utan också känd svensk regissör och manusförfattare, med filmer som *De ofrivilliga*, *Play* och *Turist* på meritlistan.

Ruben Östlund, regissör, professor i filmisk gestaltning, Akademin Valand, Göteborgs universitet: Jag skyndade mig upp i talarstolen, för jag har mycket att säga. Först och främst vill jag säga att jag i dag representerar Akademin Valand Film vid Göteborgs universitet. Vi har en filmutbildning där vi alltid

har en samhällssyn i grunden för de filmer vi skapar. Jag vill prata mycket om de sakerna, och jag vill prata om varför jag tycker att rörlig bild måste in i grundskolan som ett ämne.

Text har inte en chans mot den rörliga bilden när det kommer till hur människan påverkas av dessa två uttryckssätt. Jag ska börja med att visa ett klipp som heter *Taxi driver interview* och som jag tycker är den överlägset bästa rörliga bild jag har sett under min aktiva tid som filmregissör. *Taxi driver interview* föreställer en taxichaufför som av misstag kommer in i en direktsänd BBC-intervju under en nyhetssändning. Journalisten tror att taxichauffören är rättighetsexpert på internet.

(Filmklipp visas)

Varför är detta klipp så viktigt och intressant? Jo, därför att det visar att människan är en imiterande varelse. Taxichauffören intar en roll. Han är inte rationell. Han säger inte: Ursäkta, det har blivit fel – jag är inte expert på internetfrågor. Journalisten är inte heller rationell utan spelar och intar en roll och förhåller sig till en överbyggnad. Människan är en imiterande varelse. Vi är rollspelande varelser.

Jag vill att vi ska titta på ögonblicket igen när han bestämmer sig för att ta rollen. Jag har sysslat med detta ögonblick så många gånger i mina filmer och har aldrig lyckats beskriva rädslan för att tappa ansiktet på det sättet.

(Filmklipp visas)

Människan imiterar redan från spädbarnsåldern därför att vi har något i huvudet som heter spegelneuroner. Ni kan prova på ett litet spädbarn. Om ni sticker ut tungan, öppnar munnen och så vidare kommer spädbarnet att göra likadant, precis som på bilden som nu visas på skärmen. Imitationen avslutas inte när vi är spädbarn, utan den fortsätter även i vuxen ålder. Jag måste visa en bild på djuren också. Djur gör likadant – spegelneuroner gör att vi imiterar. I vuxen ålder fortsätter vi att imitera, totalt orationellt, som på de bilder jag nu visar.

Jag tror att människan fungerar så som ni nu kan se på den högra bilden på skärmen, inte som på den vänstra bilden. Vi reflekterar det vi möter. Det som kommer in i oss är också det som kommer ut från oss. Här har vi en viktig beskrivning av människan, om vi tittar på kulturen och filmen. De filmer vi gör skapar beteende. De förändrar människans sätt att se på tillvaron och det sätt som vi själva betar oss på.

Jag har själv sysslat med detta i några olika filmer, bland annat en film som heter *Incident by a bank* eller *Händelse vid bank*, där jag rekonstruerar ett misslyckat rånförsök som jag blev ögonvittne till. Jag hade aldrig upplevt det innan, men jag hade sett tusentals bilder av det på film. Flera gånger har jag sett rånförsök på film, men när det sedan hände i verkligheten var de bilderna helt obrukbara. Jag var helt irrationellt borta när jag försökte förhålla mig till det rån som hände på andra sidan gatan.

Det finns ett intressant exempel som Roberto Saviano, författaren till boken *Gomorra*, har fört fram. Han berättade att ett halvår efter det att en Quentin Tarantino-film kom ut i världen började de unga gangstrarna i Neapel att skjuta med pistolerna med handen vriden åt sidan. Konsekvensen blev att blodsutgjutelsen blev mycket större, och polisen hade stora problem med att städa upp efteråt. Trots att det är väldigt svårt att träffa varandra när man springer runt med pistolen på sidan härmade de unga gangstrarna beteendet. Återigen: Det är inte ett rationellt beteende.

Jag har gjort en film som heter *Play*. Den handlade om hur unga, svarta pojkar anpassade sig till en medial bild, den stigmatiserade bilden av svarta i vårt samhälle. Det finns en professor på Harvard i USA som har sagt att de svartas identitet förändrades i grunden i USA på 70-talet när en filmvåg som hette blaxploitation kom. Från att ha varit stolt över att ha gjort sig fri från slaveriets historia skulle den svarta hudfärgen i stället vara kopplad till att vara cool. Han menade att detta fick extrema konsekvenser för de svartas community i USA. Vi måste prata om dessa saker när vi talar om film. Vi måste ta in dem när vi håller på med filmpolitik.

På 70-talet pågick filmens påverkan inte bara i de lågutbildade och lågekonomiska delarna av samhället. Även när det gäller Vita huset finns det ganska härresande exempel på film som påverkade president Nixon. Jag ska visa lite ur hans favoritfilm, som han tittade på strax innan han beordrade de hemliga bombningarna över Kambodja.

(Filmklipp visas)

Det finns många exempel på unga män som har härmat fiktiva profiler eller karaktärer i filmer och sedan gjort vansinnesdåd. Elliot Rodgers, som ni nu ser på skärmen, är en av dem. Den bild jag nu visar gäller massskjutningarna på Virginia Tech. Nästa bild visar ett typiskt härmande av en fiktiv förlaga, då en ung man dödade en massa människor. Nu visar jag en bild från *Trollhättan*.

Det finns otaliga exempel på hur vi har imiterat fiktionsfigurer som kommer från nöjesindustrin, som vi på något sätt har försökt friställa när det gäller påverkan på människan.

På skärmen ser ni nu en löpsedel som fanns för ett par år sedan. Det var skolskjutningen i Jokela. Titta på den typ av retorik som killen har använt sig av! Det är tydligt att han har tagit det från en fiktiv förlaga. Filmen *Scarface* är en film som många unga kriminella nämner som en inspirationskälla.

Det är jätteviktigt att vi tar in denna typ av diskussioner när vi pratar filmpolitik. Ett sätt att hantera dessa saker är att nästa generation får ett redskap för att dechiffra de bilder vi möter. Redan från grundskolan borde rörlig bild komma in på schemat.

Jag ska nu visa det starkaste exemplet på varför jag tycker att det måste vara så. På bilden ser ni Misslisibell, som är Youtube-bloggare. Om man tittar på barn mellan nio och tolv år i dag ser man att de unga Youtube-bloggarna i Misslisibells ålder, 13–14 år, har fler tittare än vad svensk barn-tv har. Den generation som kommer nu tittar mer på Youtube och barn i sin egen ålder än

på svensk barn-tv. Detta borde förändra mycket kulturpolitiskt när det gäller hur vi ska hantera nästa generation.

Ett annat problem med detta är att när en Youtube-bloggare säger sig tycka väldigt mycket om en produkt är det svårt att placera det under smyg reklam eller att man har rätt att uttrycka sig. Denna typ av beteende och uttryck måste vi förbereda nästa generation för att kunna hantera. Ett sätt att göra detta är att få in den rörliga bilden och diskutera den i grundskolan redan från första till tredje klass.

Akademien Valand håller på att arbeta fram ett program för detta, för att få in det på grundskolenivå.

Ordföranden: Då vänder vi blicken västerut eller rättare sagt till Film Väst, som skapar fantastiska förutsättningar för regional filmproduktion med Trollhättan som nav. Jag lämnar ordet till Tomas Eskilsson.

Tomas Eskilsson, verkställande direktör, Film Väst: På denna lilla korta stund ska jag försöka prata lite om vad de regionala filmsatsningarna har betytt och kommer att betyda. Förhoppningsvis ska jag också ge några kommentarer om vad jag tänker om svensk filmpolitik i framtiden.

Någon gång i slutet av 80-talet dök de första regionala filmsatsningarna upp i Europa. Vi var tidigt ute här i Sverige. Filmpool Nord, Film Väst och Film i Skåne – alla är vi barn av den första halvan av 90-talet.

I dag när Film Väst snart fyller 25 år har vi fram till dags dato samproducerat 530 långfilmer, där vi har investerat och varit med. Vi har också varit med på 800–900 kort- och dokumentärfilmer och otaliga tv-dramer. Vi har även gjort något annat, nämligen byggt upp en fungerande infrastruktur för att kunna göra film. Man behöver båda sakerna i filmpolitiken, både filmerna och de som gör filmerna.

Från att ha varit en region där det nästan inte fanns några spännande kreatörer är Västsverige i dag en region där det finns otaliga spännande kreatörer och många intressanta aktörer på annat sätt.

Vad har då de regionala filmsatsningarna bidragit med i svenskt filmliv, kan man fråga sig. Jo, vi har i väldigt hög grad bidragit till det publikt attraktiva. Otaliga av de filmer som många har gått och sett i Sverige under de senaste drygt 15 åren har gjorts med stora insatser från regionerna. När det gäller många av de titlar ni ser på skärmen är de regionala medlen faktiskt större än de nationella, offentliga medlen. Ni känner säkert igen dem. De allra flesta är gjorda i Trollhättan med omnejd, men några är gjorda hos våra kompisar uppe i Norrbotten.

Det säger också något annat, något om begreppbara universum och om att skildra hela landet och hur viktigt detta är för att vi ska ha en film som når ut till de många människorna. Diversiteten i hela landet är något som jag tror är centralt för att svensk film ska stå starkt publikt.

Men det blir ingen bra filmpolitik, heller inte regionalt, om vi bara håller oss till det publika. Vi måste naturligtvis också vara med och göra det som är

konstnärligt utmanande, både på hemmaplan och utomlands. Film Väst har varit med och samproducerat kanske inte alla Guldbaggevinnare för bästa film under de senaste åren men nästan alla vinnare. Vi har och bär denna sak i oss, men också att filmerna ska finnas, resa i världen och stå för något speciellt.

Jag tror att svensk film kan ta många kliv. Precis som Anna sa kan svensk spelfilm ta många kliv framåt i världen. Det hoppas vi att vi kan bidra med under de närmaste åren.

Vad har vi gjort mer? Jo, vi har öppnat upp Sverige för internationella stora samarbeten, för intressanta filmer som är i huvudtävlan i Berlin och Cannes och som vinner priser där. Senast var det danska *Kollektivet*, för övrigt huvudsakligen inspelad i Trollhättan, och en polsk film som heter *United states of love*. Båda filmerna vann silverbjörnar under den nyligen avslutade filmfestivalen i Berlin.

Det finns otaliga andra titlar, framför allt nordiska men också från andra delar av världen. Detta är centralt, för svensk film behöver internationella samarbeten och medfinansiering om vi ska kunna göra ambitiös film.

Den regionala nivån och det vi gör där är ohyggligt väsentligt för att svensk film ska må bra och kunna utvecklas. All regional filmverksamhet i landet omsätter tillsammans lite drygt en kvarts miljard kronor. 150 miljoner av dessa pengar går in i produktion, och det är inte så långt ifrån vad den nationella nivån har att hantera för filmproduktion i Sverige.

I Danmark och Norge har man förstått vikten av att skildra hela landet och vikten av regionala filmsatsningar. Där har man kraftigt ökat det nationella stödet till regionala satsningar, nu när man har fattat beslut om ny filmpolitik.

Det kan låta som en paradox, men om vi på regional nivå ska kunna föra en offensiv och bra politik på filmområdet är vi naturligtvis väldigt beroende av att den nationella nivån har tydliga och offensiva mål. Detta har vi försökt formulera ensamma, och vi har försökt formulera det tillsammans med ett antal aktörer.

Jag hoppas att alla, i varje fall ni som sitter i kulturutskottet, har fått en skrivelse från oss, Sveriges Television, TV4, FilmPool Nord, Film i Skåne, Film&TV-Producenterna, som försöker uttrycka vikten av att vi har offensiva ambitioner med den svenska filmen.

De här sakerna har ni sett. Ni har det i den här skrivelsen, och jag kan repetera dem.

Jag vill också passa på att trycka på några saker: Nästan all filmpolitik, nationell och regional, var man än befinner sig i Europa, förhåller sig till tre saker. Det är filmen som konstform, filmen som publik företeelse och man har också förstått att ingen film görs utan en fungerande bransch. Det här är ju en specifik sektor. De offentliga pengarna är vansinnigt viktiga – allt viktigare – för att man ska kunna göra film, men det är privata aktörer som gör filmerna.

Detta är väldigt viktigt att bära med sig, så även om det är kulturpolitiken som är överordnad finns det i nästan all kulturpolitik på filmens område med mål och ambitioner som faktiskt handlar om branschen. Om ni har läst om det nya danska eller norska filmpolitiken har ni sett att det inte minst handlar om

det som är en kärna för nästan alla internationella samarbeten och alla samarbeten som knyts ihop mellan parter, det vill säga vikten av att vi har starka och välfungerande produktionsbolag.

Detta är ett viktigt medskick. Det är viktigt att inte glömma den aspekten och naturligtvis de ambitiösa målen när det gäller både publik och konst. Man ska komma ihåg att även om Annas statistik är jättebra så har vi ett problem i svensk film, och det är per capita-gåendet. Vi går mycket mer sällan och ser svensk film i Sverige jämfört med vad en norrman går och ser på norsk film eller en dansk på dansk film. De går oftare och ser sin egen inhemska film. De går över huvud taget mycket oftare på bio än vad vi gör, så här finns det någonting att göra. Svensk film kan ta många kliv framåt publikt och många, många kliv framåt rent konstnärligt.

Snart har hela Europa produktionsrabatter, fiscal incentives, tax incentives – kalla det vad ni vill! Nyligen var det Portugal och Schweiz. Norge har infört det, liksom Island. Finland är på gång, och i Danmark har man startat en utredning. Frågan är nu om Sverige ska bli det sista landet i Europa som har en produktionsrabatt.

Det här är oerhört centralt, precis som Anna också var inne på, för att vi faktiskt ska kunna ha en svensk film som också kan göras på hemmaplan och inte helt enkelt väljer att åka någon annanstans eftersom de ekonomiska förutsättningarna är bättre där. Det finns dessutom en stor paneuropeisk studie som visar att det här är en bra affär för de länder som har infört det.

Summa summarum: Regionerna och samspelet mellan regionerna och den nationella nivån, och här pratar jag framför allt om regionala produktionscentrum, är ohyggligt viktigt för att vi ska kunna göra stark svensk film i framtiden.

Det är också viktigt att det samarbetet inkluderar andra väsentliga aktörer, både andra offentliga aktörer och andra privata aktörer, ja, över huvud taget att vi har ett fungerande samspel. Vad ska ett fungerande samspel då bygga på? Jo, förhoppningsvis på att vi vågar sätta upp riktigt ambitiösa målsättningar för vad vi vill med svensk film och vilken position vi vill att svensk film ska ha både på hemmaplan och där ute i den stora filmvärlden.

Ordföranden: Tack Tomas! Då är det dags att välkomna några representanter från dem som också *gör* svensk film, och jag inleder med att hälsa Anna Carlson välkommen. Hon är ordförande för Teaterförbundet för scen och film.

Anna Carlson, ordförande för Teaterförbundet/för scen och film: Teaterförbundet/för scen och film är den fackliga organisationen vars medlemmar är professionellt yrkesverksamma inom filmområdet. Det betyder att våra medlemmar är Sveriges filmregissörer, som är en egen yrkesavdelning inom förbundet, fotografer, scenografer, kostymdesigner, maskörer och alla filmtekniska yrken bakom kameran samt skådespelarna. Vi utgör alltså en betydande del av den svenska filmproduktionen, och vi organiserar dessutom biografanställda.

Teaterförbundet/för scen och film välkomnar regeringens förslag om en övergång till statlig filmpolitik. Därför vill jag först säga några ord om varför vi inte vill ha en förlängning av det gamla filmavtalet.

Vi menar att filmavtalet har isolerat filmen från kulturpolitiken. Filmpolitiken är en del av den svenska kulturpolitiken, och den ska inte ses isolerad från andra delar av kulturområdet utan vara en självklar del av det offentligt finansierade kulturlivet till gagn för alla medborgare. Vi menar att filmavtalets konstruktion sannolikt har bidragit till denna isolering.

Filmavtalet är omodernt. I grunden är filmavtalet ett finansieringsavtal, och genom att underteckna avtalet förbinder man sig till vissa ekonomiska antaganden. Detta har samtidigt inneburit att avtalsparterna har fått ett stort inflytande över filmpolitikens organisation och innehåll. Genom radikalt förändrade förutsättningar för produktion och distribution av film är den nuvarande konstruktionen helt överspelad. En finansieringsmodell som bygger på ett visningsfönster som är ungefär 3 procent för biograferna, alltså används minst, är både otillräcklig, otidsenlig och kommer inte, menar vi, att leda till den svenska filmens framtidsutveckling.

Filmavtalet är underfinansierat. Svenska Filminstitutet påpekade i sitt budgetunderlag till regeringen förra året på ett behov av förstärkt finansiering med 135 miljoner kronor för att bidra till utvecklingen av svensk film. Utan att i dagsläget låsa sig till en speciell siffra är det uppenbart att det krävs ett betydande ekonomiskt tillskott.

Den fjärde anledningen till att vi inte föredrar en förlängning av filmavtalet är att filmavtalet utestänger oss som gör film. Teaterförbundet företräder dem som gör film, och vi är inte parter i det nuvarande filmavtalet utan har tvingats iakttäta att balansen i filmavtalet alltmer förändrats till förmån för mer renodlade kommersiella intressen, samtidigt som producenterna under de senaste avtalsomgångarna flyttat fram sina positioner. Därför menar vi att en statlig filmpolitik är vägen framåt.

Behovet av att i grunden förändra filmpolitiken handlar inte endast om att filmavtalet har varit oförmöget att generera mer pengar utan också om att det har bromsat utveckling och förnyelse. Därför var Teaterförbundet/för scen och film mycket positiva till regeringens besked i våras om att skrota det nuvarande filmavtalet. Men vi såg det också som ett löfte om en statlig filmpolitik som skulle innebära både en ekonomisk och kvalitetsmässig satsning på svensk film.

Därför blev vi ganska besvikna när regeringen presenterade sin budget i september. Då gick vi faktiskt samman med hela branschen i ett upprop där vi, trots att vi hade olikartad syn på filmavtal eller inte, kunde enas om ett krav på att en underfinansierad bransch skulle få mer och inte mindre pengar. Riksdag och regering har nu en möjlighet att ge positiva besked om att en statlig filmpolitik kommer att innebära en ekonomisk satsning inför 2017.

Som sagt, för vår del är vi fortfarande övertygade om att en helstatlig filmpolitik är vägen framåt för att få en ordning som svarar mot de genomgripande förändringar som kännetecknar filmområdet. De förslag som finns i promemorian *Framtidens filmpolitik* är en bra utgångspunkt, och dess betoning av

konstnärlig kvalitet och betydelsen av filmernas upphovspersoner och utövare är särskilt viktig. Den lyfter också behovet av teknikneutrala insatser.

För att möjliggöra en rejäl höjning av nivån för filmstödet och för att skapa en långsiktigt stabil grund för finansieringen bör det även övervägas en kompletterande finansieringskälla som bygger på att alla som är med och tjänar pengar på film ska bidra ekonomiskt.

Därför är det naturligtvis viktigt att det, om jag kallar det så, illegala tittandet på film på webben inte bara är en fråga för producenter och andra som får del av upphovsrätten. Det illegala tittandet undergräver också den ekonomi som är grunden för villkoren för alla som arbetar i en filmproduktion. Här måste filmpolitiken agera kraftfullt.

Vi menar också att det är oerhört viktigt att hålla fast vid att filmstödet inte ska delas upp i en konstnärlig och en kommersiell del utan att man på ett annat sätt hittar en bra balans mellan konstnärliga och ekonomiska intressen.

Svensk film behöver en stark filmpolitik som präglas av konstnärlig kvalitet, jämställdhet och mångfald. Här ska finnas plats för flera berättelser, och våra filmproduktioner ska genomsyras av mångfald i alla kategorier.

Tydliga riktlinjer för Svenska Filminstitutet är naturligtvis också en angelägen fråga i den framtida filmpolitiken. Öppenhet och transparens ska vara ledorden. Ett fungerande samarbete med filmskaparna är av avgörande betydelse för filmpolitikens kvalitet och legitimitet. Vi menar att Filminstitutets styrelse måste bestå av djupt filmkunniga personer med såväl konstnärlig som ekonomisk kompetens.

I promemorian föreslås också tillsättandet av råd. Vi menar att dessa råd ska utses av de olika filmorganisationerna och att deras funktion och inflytande ska klargöras.

Filmpolitikens syfte ska vara att främja värdefull svensk film och värdera film som en del av filmpolitiken. Teaterförbundet/för scen och film och alla våra medlemmar måste vara en synlig del i arbetet med framtidens filmpolitik, och därför är jag extra glad över att jag får vara här just i dag, kan jag tillägga.

Jag ser också mycket fram emot att för en gångs skull kunna hålla mig vaken natten till måndag när jag med stor stolthet kommer att betrakta några av Teaterförbundets medlemmar som har en möjlighet och en chans att få en Oscarstatyett för sitt enastående arbete inom filmen!

Ordföranden: Tack Anna! Vi går raskt vidare till Pia Gradvall som är ordförande i Sveriges Dramatikerförbund. Pia är också, för er som inte känner till det, också manusförfattare till några av våra mest älskade tv-serier som Kronprinsessantrilogin och Lasse-Majas detektivbyrå.

Pia Gradvall, manusförfattare och ordförande i Sveriges Dramatikerförbund: Just det! Det hade jag glömt bort! Jag heter alltså Pia Gradvall och är ordförande för Dramatikerförbundet. Vi är en intresseorganisation som alltså samlar dramatiker – människor som skriver och översätter dramatik för film, tv, radio och scen. Vi har till och med några som skriver för spel, tro det eller ej.

I dag ska jag tala med utgångspunkt från mig själv som yrkesverksam manusförfattare. Jag har skrivit några långfilmer, bland annat *Mig äger ingen*. Jag har skrivit manus till tv-serier, till exempel *Spung*, *Kronprinsessan* och *Drottningoffret*. De senare handlar om politiker, och det var jättekul att skriva. Och även om det här kanske är första gången ni ser en manusförfattare, för vi syns ju inte så ofta och vill helst inte det, så tror jag ändå att väldigt många av er har ett förhållande till manus utan att ni vet om det.

Till exempel när Alexandra Rapaport stod i Kronprinsessan och höll ett brinnande tal i riksdagen var det mina ord hon använde, och Mikael Persbrandt fick skäll av sin pappa på sjukhuset var det jag som hade skrivit scenen, och den stod inte i boken.

Jag vill börja med att citera en amerikansk manusförfattare: Ingen regissör, ingen skådespelare, ingen scenograf, ingen kostymör, ljudläggare, special effects-kille, eller -tjej eller -hen, klippare, chaufför eller för den delen producent – ingen har ett jobb förrän manusförfattaren skriver ”The end”.

Varför berättar jag det här? Är det något missklädsamt självhävdelsebehov? Kanske lite. Eller är det ett desperat försök att hitta mål och mening för mig när jag skriver och är inne på version 19 av ett manus som kanske inte ens blir av? Så här är det dock: Ingen film blir av utan en regissör. Ingen film blir av utan en producent. Men det är ett faktum att utan manusförfattare skulle det faktiskt inte ens finnas en filmbransch att tala om. Vi skulle inte ha någon finansiering att prata om, ingen distribution och inga visningsfönster, där vi oftast hamnar när vi talar om filmbranschen.

Att manus kommer först kan uppfattas som provocerande, och det är lite synd, för det har faktiskt påverkat det skrivande kollektivet negativt. Till skillnad från svensk tv-dramatik, där manusförfattarens position har flyttats fram avsevärt, ser vi en motsatt rörelse inom film. Här har manusförfattaren fått en alltmer undanskymd roll trots branschens vackra tal om vikten av bra manus. Idéer och initiativ kommer inte heller längre från manusförfattaren utan från andra aktörer som bokagenter, producenter och regissörer. Frustrationen över att i allt högre grad vara en funktion som står i branschens tjänst i stället för att vara en aktiv och engagerad spelare är påtaglig.

Dramatikerförbundet ser i dag en tydlig tendens att erfarna och framgångsrika manusförfattare flyr filmbranschen till förmån för tv och bokbransch. Där finns ett intresse för originalberättelserna. Det är bekymmersamt. Vi går miste inte bara om erfarenhet; vi går också miste om berättarlust.

Sverige står inför stora utmaningar, men som dramatiker ser jag förstås möjligheterna: oväntade möten, nya konflikter, omöjlig kärlek som blir möjlig eller tvärtom. Jag tänker på den franska filmen *En oväntad vänskap*, som jag tror att jättemånga har sett och älskat. Den slog publikrekord och gjorde internationell succé, och jag tänker: Let's do it!

Om svensk film ska kunna stärkas och vitaliseras måste manusförfattare vara med där beslut fattas, där riktlinjer och visioner målas upp, och där är vi inte i dag. Till skillnad från våra nordiska grannländer har vi i alla år saknat

representation i till exempel Filminstitutets styrelse. I filmavtalet var vi inte avtalspart.

Jag vill därför avsluta med att ansluta oss till Teaterförbundet och säga att vi vill se en statlig filmpolitik med tydliga satsningar på manus och manusutveckling. Vi vill ha riktigt inflytande, inte ett symboliskt, och jag vill citera tv-psykologen Dr Phil: Vill du vara en del av problemet eller en del av lösningen?

Ordföranden: Tack Pia! Vi går vidare med några band för att försöka knyta samman allt detta så att det faktiskt blir en film som möter besökarna på biografen och andra ställen.

Det behövs ingen närmare presentation, tror jag, men jag hälsar Björn Rosengren, ordförande för Film- och tv-producenterna, varmt välkommen!

Björn Rosengren, ordförande för Film&TV-Producenterna: Jag vill tacka så mycket för att jag får komma hit. Man kan väl säga att det är vi som gör film. Det är regissörer, det är dramatiker, det är skådespelare och det är filmproducenter. Det är vi som gör film, och fungerar det inte för oss alla så blir det ingen film. Sedan kan man administrera och ha politiska ambitioner och så vidare, men någon måste ändå göra denna film.

Film&TV-Producenterna har 125 medlemmar. Vi har en sammanlagd omsättning på 4,3 miljarder. Det är alltså en relativt stor bransch om man ser till pengar och det antal man sysselsätter. Jag tänker nu hålla på med en massa siffror, men jag ska försöka vara snabb så att jag inte tröttar ut er.

Först handlar det om förutsättningar, och sedan kommer jag att prata om filmpolitikens finansiering och filmpolitikens innehåll.

Jag ska börja med att säga att film är en unik kulturform, vilket många här har varit inne på. Det finns ingen annan kulturform där man sammankopplar privata engagemang och privata pengar och offentliga pengar. Det är alltså helt unikt, och vad vi är lite oroliga för är att man klipper detta, och jag ska försöka visa varför sedan.

Det har sagts att svensk films konstnärliga publika framgångar i hög grad beror på att vi har en avvägd balans mellan det offentliga och det privata. Jag har tagit fram 20 långa spelfilmer som vi gjorde 2014 och som är finansierade av Filminstitutet. Där kan vi se att det offentliga stödet var 151 miljoner kronor. Det var alltså Filminstitutet som lade ned de pengarna. Tittar man på branschen, alltså privata insatser, så var det 180 miljoner. Det är producenter, kommersiella tv-kanaler med flera. Sedan har vi övrigt, och det är regionerna, det är SVT och det är internationella fonder.

Den här bilden tycker jag uttrycker på ett väldigt bra sätt att om man ska göra film så handlar det alltså inte bara om SFI, utan det handlar också om de privata pengarna. Har man inte dem med så kommer man inte att lyckas.

Jag går nu in på förutsättningar och intäkter från biograf. Kostnader för visning, marknadsföring med mera dras av först, kan vi se. Det krävs ungefär 200 000 biobesök för att man ska kunna finansiera en sådan film. Annars täcker man inte kostnaderna, och därför menar vi också att den så kallade PRS:en, det publikrelaterade stödet, är en väldigt viktig intäkt för dem som

gör film. Få uppnår 200 000 besökare, och då kan man inte ta bort detta, för där får man ändå ett stöd.

Ser vi sedan på vad som har förändrats är det framför allt intäkter från eftermarknaden. Den här bilden visar samma producent, ungefär samma biopublik och så har vi den förändring som har skett på eftermarknaden. Den första filmen från 2009, *Sommaren med Göran*, gav alltså 11,7 miljoner kronor när det gäller dvd och vod. För filmen som gjordes 2014, *Micke och Veronica*, var det i princip noll. Det är klart att det påverkar enormt mycket för den som gör de här filmerna, om det över huvud taget ska bli finansiellt möjligt.

För att fortsätta gnälla kan jag säga att omsättningen för filmproduktionsbolagen har sjunkit med 24 procent på ett år. Det innebär alltså att om omsättningen tidigare var 1 miljard så är det faktiskt 240–250 miljoner mindre. Inte nog med det: Tittar vi på hur vinstmarginalen har gått ned för mediet ligger den nu i snitt på –2,4 procent, alltså en fjärdedel. Hur i ... nej, man får inte svära i talarstolen, men hur ska det kunna gå ihop? Det är klart att en del gör vinster och en del gör förluster, men tittar vi på snittet så är det här en väldigt tuff bransch.

Nu har jag tagit det svarta, så nu ska jag försöka ta det ljusa. Det finns mycket talang inom filmen, vilket många har sagt här. Det finns en professionalitet, och det finns ett starkt intresse både internationellt och nationellt när det gäller svensk film. Ruben Östlund har rätt i att rörliga bilder förändrar hela världen. Det spelar ingen roll, vad vi än är inne på så är det rörliga bilder det handlar om.

Ekonomiska villkor avgör faktiskt vilken film man gör. Det har alltså en enormt stor betydelse. Dålig ekonomi går också ut över kreativiteten.

Om ny filmpolitik ger mer pengar är en diskussion som jag har fört ofta. Filmavtalet 2013 och 2014 gav 427 miljoner kronor. Det nya förslaget ger 410 miljoner kronor plus 25 miljoner kronor, och de 25 miljonerna kommer bara att vara i fyra år och är till för momskompensation, till landsortsbiografer med mera.

Så har vi SVT. SVT säger att de ska göra film för 100 miljoner per år. Det har de alltid gjort de senaste åren. Det är faktiskt så, och det är vi väldigt glada för. Det är oerhört positivt. TV4 ska också ha samma nivå.

Det som är viktigt att säga är att det är deras pengar. Det är inte stödpengar, utan det är pengar som de använder som de tycker. Dessa pengar är inte till för stöd. SVT gav tidigare under filmavtalet 43 miljoner till filmstöd, men när det gäller den statliga filmpolitiken kommer de att ge noll kronor till filmstöd. Detta gäller även TV4. De gav 11 miljoner till filmstöd, och nu kommer det att bli noll.

Har vi en statlig filmpolitik är det faktiskt viktigt med en stödpolitik och att staten står för den till 100 procent. Man kan inte säga att någon annan ska slänga in lite pengar som de tycker är ett filmstöd.

Så har vi det här med höjd moms. Det tror jag att andra efter mig kommer att ta upp. Jag kan bara konstatera att det ger staten 260 miljoner kronor som betalas av publiken och branschen. Till filmpolitiken går det 210 miljoner kronor, plus de 25 miljoner som är stöd till mindre biografer och så vidare. Det är

på fyra år, och det innebär att staten tar filmintäkter och så ger 25 miljoner mindre per år som inte går till filmpolitik. Då kan man säga att det gör staten om de vill, men det är inte riktigt snyggt, tycker vi.

Hur påverkar höjd moms? Det finns ingen konsekvensanalys, men jag tror att andra efter mig kommer att ta upp det, så jag hoppar över det.

Det här är en bild från Filminstitutet. Det rörde sig om 424 miljoner kronor varav 327 miljoner gick till produktionsstöd. Förhandsstödet på 201 miljoner kronor kom från filmkonsulenterna och rör spelfilm, kort- och dokumentärfilm etcetera. Automatstödet som många tycker illa om, och det kan man göra, är inte mer än 31 miljoner kronor. Hade vi inte haft automatstödet hade vi haft ännu sämre publik på filmerna, för det var de som klarade av de två senaste filmerna före jul som gav rätt mycket. Efterhandsstödet på 80 miljoner kronor, det är PSR:en, och så har vi producentstöd etcetera.

Jag ska avsluta med tydliga mål och uppföljning. Det handlar som jag har sagt tidigare om konstnärliga mål, publikmål och ett branschmål, vilket nu också Norge har med i sin filmpolitik: Man uttrycker mycket kraftigt att man ska ha en sund och livskraftig filmbransch. Vi måste verkligen förstå att om vi inte har en fungerande bransch så blir det inga filmer.

Uppföljning och utvärdering tog även Teaterförbundet upp. Målen bör kunna mätas. Det ska vara kända indikatorer, om det nu är departementet som ska göra det, vilket väl är rimligt. Filminstitutet bör årligen rapportera måluppfyllelse och hur arbetet bedrivs. I det gamla filmavtalet var det faktiskt så att Filminstitutet samlade branschen. Där var också departementet med, och man redogjorde för vad som hade hänt och förde en diskussion om det.

Filminstitutets styrelse menar vi ska vara stark och ha ledamöter som har en god förankring i branschen och stor kunskap om filmproduktion. De ska också ha konstnärlig och även ekonomisk kompetens.

Tydliga mål, konstnärliga mål, publika mål och – jag repeterar – branschmål. Utformning av stödordning och beslut om stöd bör kunna härledas till målen och bidra till att de uppnås.

Det som är viktigast för oss är att man har den här balansen mellan så kallade kommersiella filmer och konstnärliga filmer och att man inte hamnar i en situation där man säger att Filminstitutet nu bara ska syssla med så kallade konstnärliga filmer och sedan får branschen sköta sig själv på något sätt.

Ordföranden: Tack Björn! Jag lämnar ord och bild till två herrar som också skapar förutsättningar för att filmen till slut når oss besökare: distributionsledet. Det är Erik Broberg, ordförande för Sveriges Filmuthyrareförening och Peter Fornstam, ordförande för Sveriges Biografägareförbund. Ni har valt att slå samman era gemensamma tio minuter – varsågoda!

Erik Broberg, ordförande för Sveriges Filmuthyrareförening u.p.a: Tack för att jag får komma hit! Jag heter Erik Broberg och är alltså ordförande för Film-

uthyrareföreningen. Dessutom är jag Nordenchef för ett filmbolag. Jag har varit verksam i det som chef i 23 år och distribuerar och samproducerar bland annat svensk film, norsk film och dansk film.

Peter Fornstam, ordförande för Sveriges Biografägareförbund: Jag heter Peter Fornstam och är ordförande i Sveriges Biografägareförbund. Min familj har varit verksam i biografbranschen i 102 år, och vi är här i dag för att vi har varit med som avtalsparter i våra respektive organisationer i 53 år och tagit ansvar för svensk filmpolitik.

Erik Broberg, ordförande för Sveriges Filmuthyrareförening u.p.a: Vi vill visa er den här grafen. Biografen är den viktigaste intäktskällan för långfilmer i Sverige och även för hela världen. Den står för hälften av en films slutkundsintäkter, och andelen växer.

Den röda grafen, högst upp, visar utvecklingen av totala slutkundsintäkter i svensk filmbransch.

Vad beror detta på? Den gröna och den gula grafen visar att marknaden för hyr- och köpfilm har sjunkit kraftigt och att den digitala försäljningen kompenserar endast för en liten andel av tappet.

Vi behöver en nationell strategi mot piracy. Svenska filmbranschen förlorar ungefär 1 miljard kronor i intäkter årligen. Men mer om det senare.

Samtidigt ser vi i den orangefärgade grafen att biografen står stabilt. Intäkterna för biografvisningen står i dag för hälften av en films slutkundsintäkter, och andelen växer.

Den här bilden visade också Björn Rosengren. Vi hade alltså en film som hade premiär 2009 med en halv miljon besökare. Omsättningen för dvd var 12 miljoner. Filmen *Monica Z* hade en halv miljon besökare på bio. Omsättningen sjunker kraftigt. Och vi hade *Micke och Veronica*, också med en halv miljon besökare. Omsättningen är nere på 2 miljoner. Björn visade att den var 1 miljon. Det beror säkert på piracy, så Björns siffra är säkert korrekt.

Peter Fornstam, Sveriges Biografägareförbund: Här ser vi filmbranschens värdekedja och intäktsflöden med nuvarande samverkansmodell. Med dagens samverkansmodell fungerar filmavtalet som en motor som pumpar pengar från biograferna tillbaka till svenska filmproducenter, så när ni går och ser *Fanged and Furious* eller *Hobbit* på bio sätts 10 procent av biljettintäkterna av för stöd till svensk film. Denna modell innebär en värdeöverföring från amerikansk produktion till svensk och har successivt ökat pengarna till filmavtalet, och våra prognoser visar att detta kommer att fortsätta. Filmavtalet är inte perfekt, men denna samverkansmodell tycker vi är för bra för att skrotas.

Här ser ni vad den föreslagna filmpolitiken får för konsekvenser för ekonomin i svensk filmbransch. Vi tror att de två huvudeffekterna blir att momshöjningen leder till lägre intäkter till svenska filmproduktioner, inte högre, och också till ett stort bortfall av mjuka pengar. Jag utgår från att Tomas har förklarat vad mjuka pengar är, om inte kommer det att förklaras lite senare.

Momshöjning på biografen är ett beprövat misstag. Portugal, Lettland och Spanien har provat detta, och alla har sett kraftigt minskade biobesök till följd av momshöjningen.

Olika skattesatser förekommer runt om i Europa på olika kulturformer. Men inget land, nota bene, har en annan moms på biobesöket än på övrig kultur.

Varför ger då höjd moms på biobesök lägre intäkter för svensk film? Jo, det sänker lönsamheten för biograferna, och det är speciellt känsligt på de små och medelstora orterna. Med ännu mer pressade ekonomiska marginaler tvingas biograferna att mer tänka på säkra kort, kassasuccéer som fyller salongerna, och de är ibland svenska men oftast amerikanska filmer.

Det blir allt färre svenska filmer på repertoaren. Andelen svensk film som visas på bio kommer att sjunka ytterligare. Exempelvis ger 3 procent minskad andel svensk film biljettintäktsstapp på 62 miljoner per år för svensk film. Det statliga stödet för att producera svensk film kompenseras inte för den förlorade biljettintäkten.

Är det någonting som ni ska komma ihåg från den här dagen så är det siffran längst ned till höger. Det blir 190 miljoner mindre i systemet om man byter till den föreslagna statliga modellen. De två kolumner ni ska titta på är den gröna, där vi har estimerat en fortsatt samverkansmodell i linje med nuvarande filmavtal med 10-procentig biografavgift och 6-procentig moms, och den orange kolumnen som visar statens egna beräkningar.

Eric Broberg, ordförande, Sveriges Filmuthyrareförening u.p.a: En helstatlig filmpolitik leder till ett stort bortfall av mängden mjuka pengar till svensk film. Detta är, som Peter säger, konservativa siffror. Det är sannolikt att bortfallet blir ännu större. Vi delar naturligtvis gärna med oss av våra rön här.

När det gäller mjuka pengar talar vi om stödpengar som i princip aldrig behöver återbetalas, till skillnad från våra pengar som är finansierade med särskilda villkor och med rätt till återbetalning. Det är alltså viktigt att vi har så mycket mjuka pengar som möjligt till svensk film. Då kommer också de hårda pengarna.

På den här bilden kan ni se regeringens prognos för mjuka pengar till svensk film med statlig modell. Ni kan också se vår prognos för hur det kommer att se ut de närmaste åren. Totalt uppgår skillnaden till 190 miljoner kronor över en fyraårsperiod.

Varför denna stora skillnad? Regeringen har gått ordentligt fel. I stället för den automatiska uppräknings av pengarna till svensk film som sker genom samverkansmodellen och som drivs av biografintäkter till följd av flera nya biofilmer, investeringar i nya salonger, IMAX med mera, har regeringen prognosticerat en sänkning av stödet åren 2019 och 2020. Det är alltså raka motsatsen till hur utvecklingen hade sett ut med en fortsatt samverkansmodell. Det ser nästan ut som att vi har blivit lurade av finansministern.

Peter Fornstam, Sveriges Biografägareförbund: Det blir alltså 190 miljoner mindre under en fyraårsperiod. Det är 20 filmer under perioden, det vill säga

fem filmer om året, som inte får stöd och fem filmer om året som vi som biografägare behöver för att vår verksamhet ska finnas – plus förlusten av biljettintäkter till följd av minskad andel svensk film på biograferna.

Det här är de två tydligaste effekterna, som vi ser det, av höjd moms och en helstatlig filmpolitik: färre biografier och mindre pengar till svensk film.

Eric Broberg, ordförande, Sveriges Filmuthyrareförening u.p.a. Filmavtalet är inte perfekt, men samverkansmodellen är alltför klok för att skrotas. Den går att bygga om. Det går att göra en ny konstruktion. Vi är öppna för att diskutera det och sitta kvar med våra bidrag till svensk filmproduktion. En momshöjning drabbar svensk film.

Vi står som sagt kvar vid samverkansmodellen som ger 190 miljoner, konservativt räknat, i mjuka pengar till svensk film under en fyraårsperiod.

Ärade ledamöter i kulturutskottet! Ge er mer tid att studera detta! Som sagt: Vi säger inte nej till en statlig filmpolitik. Men vi vädjar: Höj inte momsen! Vi vill bidra till att generera mer pengar de närmaste fyra åren än vad den statliga modellen här visar.

Tack för oss!

Helena Bergström, skådespelare och regissör. Jag har arbetat med film i det här landet i cirka 30 år som skådespelare – Gud vad det här känns som att jag är med i en film på något vis – och sedan tio år regisserar jag också.

Sedan 1995 driver min man Colin Nutley ett fristående filmbolag, och eftersom vi jobbat så tätt tillsammans från ax till limpa under alla år har jag skaffat mig en tydlig bild och inblick i hur det är att producera film och den enorma berg-och-dalbana denna verklighet innebär.

Jag har följt våra filmer intensivt publikmässigt. Nuförtiden är det lättare för mig att göra det, eftersom jag har en app i mobilen som gör att jag kan se hur många besök det är på SF-biograferna runt om i landet. Exempelvis satt jag häromdagen och spanade efter *En underbar jävla jul*, som jag har regisserat och som nu nästan har spelats klart på biograferna. Och jag blev så oerhört intresserad av de fem personer som satt i Luleå klockan 11.20. Jag undrade vad de tyckte, om de tog till sig budskapet i filmen, om de hade roligt, om de blev berörda eller om de tyckte att det var skit. Det kan ju verka nördigt från min sida, men är man intresserad av hur ens berättelse landar där ute är det inte så galet som det låter.

Det går heller inte att komma ifrån att när man driver ett fristående filmbolag handlar det om ren och skär överlevnad. Kommer vi att kunna producera vidare? Man har ständigt kniven på strupen. En verklighet som alla små filmbolag står inför är om de ska överleva till nästa film.

Det är dyrt att göra film, och det har vi ju sett här. Det är svårt att finansiera svensk film. Vi lever i ett litet land, och därmed har vi också en liten marknad. Det är inte lätt att få en svensk film att gå ihop. Det är bara några få som går med vinst. Man brukar säga att en film ska dra in ungefär tre gånger sin budget för att den ska gå med plus. Alla filmer, inklusive filmer som produceras av

de större bolagen, är beroende av stöd från Filminstitutet för att de ska bli av, breda som smala. Där kom det: en indelning!

Vi är också vana att höra, som vi har gjort här i dag, indelningen av svensk film i kvalitetsfilm och publikmässig film – som om det skulle vara ett motsatsförhållande. Jag blir så extremt provocerad av det.

Jag ska bara ägna några sekunder av den dyrbara tid jag har på mig här åt att genomlysna vad kvalitet egentligen är för film, teater och konst. Nej, det kan jag faktiskt inte göra, för det finns inget svar. Det som är kvalitet för dig kanske inte är kvalitet för mig. Smaken är ju, som vi alla vet, som den berömda baken delad. Det handlar om vad det är för historier som berättas och hur de berättas, vilka penseldrag som används.

Jag pendlar mellan att jobba på teater och att arbeta med film. Ena stunden kan jag spela Ibsens Strindberg på en stor teaterinstitution och nästa gör jag en så kallad publikmässig film.

När jag i början av min karriär fick chansen att jobba med film var det omvälvande. Jag var med i såväl brett som smalt. En film tävlade till exempel i Cannes och fick väldigt fina recensioner, men sågs av väldigt få biobesökare här hemma. En annan var en storsatsning om andra världskrigets Sverige. Den sågs av desto fler biobesökare, men recensionerna var kanske inte så bra. Vilken som hade mest kvalitet för mig kan jag faktiskt inte säga, för de var så olika. Det var olika typer av historier, olika typer av filmer. Den ena var lättare att ta till sig för den inhemska publiken och den andra var mer lättillgänglig för en festivalpublik. Och det kan jag säga er är inte samma publik!

Efter några år och ett antal inspelningar i ryggen stod jag 1990 på en inspelningsplats i Norrsundet utanför Gävle och berördes av att statisterna kom med sina dansskor i svarta tygpåsar. Jag hade den kvinnliga huvudrollen i Colin Nutleys *Black Jack*, en historia om några människor i ett litet samhälle – om deras förhoppningar, längtan och spruckna drömmar – i dansbandsmiljö.

Jag kommer ihåg att jag ringde min kompis när jag kom tillbaka till hotellet efter en avslutad arbetsdag och sa: Det är den här typen av film jag vill göra härnäst. Jag tyckte om igenkänningsfaktorn, värmen och Colins lätta handlag med att berätta en historia. Det var helt enkelt en film som jag själv skulle vilja se.

När *Black Jack* hade premiär kallades den för komedi, för det skrattades ibland i salongen. Och jag kommer speciellt ihåg en recension av Nils Petter Sundgren på *Filmkrönikan*. Han avfärdade filmen som ren spekulation. Eftersom 600 000 personer går ut och dansar varenda helg har filmbolaget bara slängt ihop något för att få in dessa dansanta människor i biosalongerna. Helena Bergström var som en nutida Sickan Carlsson; hon lättade upp det medelmåttiga. Det var just då, i den stunden, som det gick upp för mig att svensk film var så oerhört och obönhörligt uppdelad. Nils Petter Sundgren blev som ett slags symbol för mig. Jag har efter det, under mina verksamma år inom teater och film, medvetet utmanat denna gräns.

Vi kommer alltid att ha den smalare elitistiska tyckarkåren. Men det blir ett stort problem när denna enkelspåriga syn även genomsyrar ett filminstitut som ska vara moders- och fadershuset för hela vår bransch.

Vi har ett stödsystem där det just nu känns som en fullständig omöjlighet att få ett konsulentstöd om man vill berätta med lite bredare penseldrag. Man blir då direkt snabbt hänvisad till automatstödet, där filmer som enligt SFI inte ska bedömas enligt de kriterier som SFI har med staten.

Jag har haft nära kontakt med Hannes Holm, som regisserade megasuccén *En man som heter Ove*. Vi hade båda med våra respektive produktioner en väldigt svår resa när det kom till förhandsstöd från SFI. Det hänvisades förstås till automatstödet, som då hade ett tak på 6 miljoner.

Det är inte lätt att uppnå alla de kriterier som krävs för automatstödet. Det handlar om poängsystem, estimat från distributörer på minst 250 000 biobesökare – alla siffror vi har sett här har ju visat hur svårt det är att få publik – och om att övertyga privata finansörer om att filmen kommer att vara kommersiellt gångbar.

I mitt fall skulle filmen även bedömas av externa rådgivare, därför att estimatet på 250 000 inte övertygade SFI. Då blev det ännu värre. Det kändes som att man spelade en fotbollsmatch där man hade gjort mål och domaren helt plötsligt står där och säger: Nej, det godkändes inte. Det måste vara tre mysko figurer som ska bedöma om det här godkänns eller inte. Alltså ändrades spelreglerna under resans gång. Det var oerhört nervpressande, eftersom vi hade dragit igång vår produktion och ett negativt besked då hade varit en fullständig katastrof för vårt filmbolag. Turligt nog vägrade det två mot en och vi kunde komma igång med produktionen, men med en väldigt stram budget eftersom stödsystemet såg ut som det gjorde.

Jag vet att SFI från start 2014 kunde se att automatstödet inte fungerade tillfredsställande för sitt syfte, syftet att attrahera ett privatkapital och nå en stor biopublik. De filmer som fick stöd genom systemet föll till 80 procent, därav de ändrade spelreglerna.

Problemet med det halvautomatiska stödet, som nyligen har införts, är att det känns som att det kommer att bli ännu svårare för bredare film att få stöd. Inte nog med att man ska övertyga hela världen om att en film ska dra in pengar, utan den ska också bedömas med lupp av SFI – ungefär det som min film redan hade råkat ut för.

Som ni har hört blev ju slutet gott, allting gott vad gäller en *Underbar jävla jul* och *En man som heter Ove*. Julfilmen har inte setts av 250 000, som det tuffa estimatet låg på. Nej, den har nu setts av 715 000 besökare. Och *Ove* har ju slagit rekord och blivit den mest sedda svenska filmen på 32 år med 1,6 miljoner besök. Det är tur, för det visar att det faktiskt finns en publik ute i landet som vill se svensk film, och det var ju tveksamt om den fanns under ett filmår som 2015. Det är inte konstigt att man reagerar, efter att med de budgetmässigt snäva marginalerna ha gått igenom ett intensivt arbetsår med våra filmer, Hannes och min, när våra filmer används som något slags alibi för att SFI:s stödsystem fungerar. Det är inte konstigt att vi hoppar till över de här siffrorna: Runt fem svenska filmer som hade premiär under hösten 2014 har tillsammans fått 35 800 000 i stöd, och deras sammanlagda besöksiffra är 95 000–97 000 personer.

Jag säger inte att den smalare filmen inte ska göras, för om vi ska ha en blomstrande filmbransch måste all typ av film finnas. Men det är ju en enkel matematik att den breda filmen är en förutsättning för den smala och inte tvärtom.

Därför önskar jag – now it's coming – en gång för alla att vi kan få en filmpolitik som respekterar all typ av film likvärdigt och ett filminstitut som inte är känt som det tuffa gänget på skolgården som värderar utifrån sitt gemensamma tänk.

Det är viktigt att också uppmuntra gamla som nya filmmakare att måla sina historier med bredare penseldrag. Innan ett nytt filmavtal skrivs på är det viktigt att det finns tid för reflektion över hur de statliga pengarna fördelas, att inte cementera något förlegat och att det finns tid att verkligen förstå vad den höjda momsens på biograferna verkligen innebär för den svenska filmens överlevnad.

SFI, snälla, jag ber er att inte svänga med ordet kvalitet i motsättning till publikmässigt. Hör hur det låter! Det är faktiskt farligt nära ett publikförakt att den smala filmen är kvalitet medan publiken därute står för något annat. Nej, nej, nej, nej! Så kan framtiden för svensk film inte se ut. Låt oss i stället jobba för mångfald på alla plan på riktigt, brett som smalt, högt som lågt, allvarligt som roligt. Då kan vi på allvar få en blomstrande svensk filmindustri.

Ordföranden: Jag hade gärna sett fler lika engagerade debattörer i det här huset lite oftare. Stort tack!

Alice Bah Kuhnke, kultur- och demokratiminister: Efter att ha lyssnat till Helena Bergström är det uppenbart att det behövs förändring. Jag är glad för att jag är inbjuden hit. Tack för det!

När jag blev kulturminister insåg jag snabbt att makten över filmen var koncentrerad till ett fåtal, parterna runt filmavtalsbordet. Jag insåg också att detta ledde till att filmpolitiken inte bara rundade en stor del av branschen utan också riksdagen. Stora delar av filmpolitiken bestämdes av ett fåtal personer och i hög detaljeringsgrad vid just förhandlingsbordet. Så kan vi inte ha det. Filmen är en av de viktigaste konstformer vi har och så viktig i en fungerande demokrati.

Min utgångspunkt för den omställning som vi nu gör har hela tiden varit att det ska bli mer inflytande för fler och inte mindre pengar till svensk film. Vi är just nu mitt i denna historiska händelse, omställningen av den svenska filmpolitiken. Det ger nya möjligheter, men det skapar också oro. Förändringar skapar oro. Stora förändringar skapar större oro. Så har det alltid varit och så kommer det alltid att vara. Det gäller i allt i vårt samhälle. Det gäller alla politikområden, det gäller kulturens alla olika områden och det gäller filmen.

Under det senaste året har det ibland verkat som om ingen längre minns alla klagomål på filmavtalet. Alla konflikter i avtalsförhandlingarna är som bortglömda. Den minsta gemensamma nämnaren för parterna ledde till lösningar som ingen ville stå upp för i efterhand. Vi har fått ändra avtalet – jag tror att

det är fem gånger sedan 2013 – bland annat på grund av att avtalet är så detaljreglerat.

Någon gång måste någon våga ta steget mot något nytt. Jag skulle aldrig ha tagit det här steget om jag inte hade varit övertygad om att förändringarna är bra för svensk film.

En av fördelarna med omställningen av den svenska filmpolitiken är att den tvingar alla branschens aktörer att tänka om och tänka nytt. Omställningen öppnar för nya samarbeten på olika nivåer.

Några av dem som har talat här i dag tillhör grupper som inte fått sitta med vid avtalsförhandlingarna. Nu får de en möjlighet att påverka den svenska filmpolitiken. Diskussionen om hur filmstöden ska se ut ska inte längre föras av några parter i ett slutet rum, utan föras med fler aktörer och med de personer som är närmast verksamheten, närmast produktionen av filmen.

När filmavtalet nu upphör kommer hela Filminstitutets verksamhet att styras mer enhetligt av samma mål och återrapporteringsrutiner. Det skapar förutsättningar för en mer effektiv och transparent verksamhet. De nya branschråd som införs innebär att en bredare krets av branschaktörer kommer att få inflytande över utformningen av bland annat stödsystem genom en mer formaliserad samrådsprocess mellan Filminstitutet och branschen. Omställningen innebär mer inflytande åt fler.

Den politiska nivån blir också viktigare. En viktig målbild för oss i arbetet har varit att svensk films framtid behöver och ska debatteras. Det är filmpolitik det handlar om. Den ska vara föremål för debatt, diskussion och granskning.

Filmavtalet har de senaste åren bidragit till att begränsa debatten, diskussionen, det levande samtalet om svensk film.

Jag hoppas att den politiska debatten om filmpolitiken fortsatt kommer att vara lika levande som den varit under det senaste året.

Från Kulturdepartementets sida avser vi att fortsätta möta centrala företrädare för branschen i regelbundna möten, både avtalets parter och många andra viktiga aktörer.

Jag ser också framför mig ett ökat samarbete mellan de offentliga aktörerna. Den regionala filmpolitiken är väl utvecklad i Sverige, och det finns många, stora och goda skäl för staten och regionerna att forma ett närmare och mer utvecklat samarbete.

Som offentliga aktörer på nationell och regional nivå har vi flera gemensamma beröringspunkter i våra verksamheter och flera gemensamma utmaningar. Regeringens och mitt mål är att skapa en ny filmpolitik som på bästa sätt bidrar till att svensk film kan fortsätta att utvecklas. Filmen som konstform är en väsentlig del av yttrandefriheten och därmed en av förutsättningarna för en fungerande demokrati. Filmen kan med sin mångfald av berättelser bidra till att utveckla vårt samhälle. Och filmen kan verka som en gemensam arena och motverka polarisering. För att det ska vara möjligt måste svensk film hålla hög kvalitet och vara relevant för publiken.

Och, Helena Bergström, svensk film måste och ska förena det smala och det breda. Det är en självklarhet. Så ska det vara. Svensk film måste innehålla det experimentella och det underhållande, ibland i kombination. Det som

lockar en stor publik och det som lockar färre ska svensk film vara och innehålla. Filmpolitiken bör motverka polarisering mellan det som ofta betraktas som smalare kvalitetsfilm och bredare, mer kommersiellt gångbar film. Det får inte finnas en sådan polarisering. Svensk film ska mäktas med och med kraft visa att vi kan hantera att lyfta båda. Jag välkomnar därför den senaste tidens debatt om hur filmstöden bäst kan utvecklas för att uppnå just precis detta. Du får väl granska det noga, Helena Bergström.

Grunden för den nya filmpolitiken kommer att presenteras i en filmpolitisk proposition om några veckor. Filmpolitikens inriktning kommer att fastställas som mål, något som många remissinstanser har efterfrågat. Exakt hur målen kommer att formuleras avser jag att presentera i propositionen, men jag vill ändå säga något om detta.

Vi utformar filmpolitiken med utgångspunkt i att film i alla dess former är en av de viktigaste uttrycksformerna i vår tid. Som Ruben Östlund talade om tidigare förmedlar rörliga bilder en mångfald av berättelser som når ut till de allra flesta, oavsett ålder och bakgrund. Det är fantastiskt. Film ger oss inblickar i människors liv och tankar, i olika kulturer, tider och platser. Ett brett utbud av filmer bidrar till vidgade vyer och ökad förståelse för det som är nytt och som kan upplevas som annorlunda.

Sverige har en lång tradition som filmnation. De svenska filmerna är efterfrågade och uppskattade av publiken i Sverige och når ofta internationell uppmärksamhet och uppskattning. Filmpolitiken ska bidra till att svensk film får goda förutsättningar att utvecklas och förnyas, till att det skapas film med bredd och en mångfald av berättelser.

Det är min och regeringens uppfattning att filmen har en viktig roll i det demokratiska samhället. En förutsättning för att filmen ska kunna spela sin roll i det offentliga samtalet är att den når ut. Filmpolitiken ska därför bidra till att ett brett utbud av film ska göras tillgängligt för att en så stor publik som möjligt ska nås av den i många olika visningsfönster.

En stark och dynamisk filmbransch är avgörande för en framgångsrik produktion av värdefull svensk film. Regeringen anser också att professionell filmproduktion ska ske i olika delar av landet. Det är väldigt viktigt. Vi menar att det bidrar till att utveckla en mångfald berättelser och att det bidrar till utveckling av nya talanger.

Jag vill slutligen understryka att filmavtalet kommer att fasas ut och den nya filmpolitiken kommer att fasas in successivt. Förändringar kommer inte att genomföras snabbare än vad som är möjligt för att ge branschen tydliga och långsiktiga förutsättningar. Därmed finns det goda förutsättningar för en ordnad övergång.

Vi är mitt i en process som kommer att få stor betydelse för svensk film och filmproduktion under lång tid. Det är ett arbete som kräver ett stort engagemang och som öppnar upp för många nya möjligheter.

Jag ser väldigt mycket fram emot det fortsatta arbetet.

Ordföranden: Stort tack, Alice!

Vi går nu in på frågorna där utskottets ledamöter kommer att ställa frågor till dem som har talat här.

Azadeh Rojhan Gustafsson (S): Tack till alla talare! Det har varit väldigt intressanta presentationer och många bra medskick.

Min fråga är riktad till Tomas Eskilsson från Film Väst. Jag skulle vilja höra lite mer om på vilket sätt ni ser att omställningen av filmpolitiken kan öka förutsättningarna för er framöver.

Tomas Eskilsson, verkställande direktör, Film Väst: Film Väst har ett väldigt offensivt formulerat uppdrag från Västra Götalandsregionen som äger oss. Det innebär att den verksamhet som vi bedriver tillsammans med Symfonikerna och Operan ska hålla internationell lyskraft.

Vi har också väldigt offensivt formulerade mål när det gäller både publik och var filmerna ska synas på den internationella arenan. Om den regionala filmpolitik som vi bedriver ska kunna drivas i ett starkt samspel med den nationella filmpolitiken måste den förhoppningsvis ha lite högre ambitioner än vad filmpolitiken i Västra Götaland har. Det skulle vara utmanande för oss båda.

Det är viktigt för oss att vi på något sätt pushar varandra och pushar svensk film ännu mer ut i världen så att den blir ännu mer framgångsrik på hemmaplan. Det är så vi ser på det hela.

Sedan hoppas vi på en annan typ av dialog inom den nya filmpolitikens ram precis som sas här på slutet, det vill säga att det ska finnas ett direkt forum där vi kan samspela. Det ska inte vara som nu där samspelet mellan stat och region bara handlar om resurscentrumverksamhet, det vill säga allt ifrån filmpedagogik till skolbio. Det samspel som finns mellan stat och region ska också handla om filmproduktion, filmproduktionens villkor och så vidare. För detta behövs det bra former.

Cecilia Magnusson (M): Tack för alla goda inlägg! Många frågor inom filmpolitiken har belysts, men den består ju av så många fler områden. Jag hade önskat att man hade kunnat titta också på kompetensutveckling för dem som jobbar inom filmen.

För att återgå till frågan som jag vill ställa tror jag att det är Polen och Sverige som ännu inte har några produktionsrabatter. Tomas Eskilsson var inne på behovet av produktionsrabatter. Jag önskar att det i filmpropositionen kommer att finnas ett förslag om produktionsrabatter i Sverige.

Min fråga till Tomas Eskilsson är: Vad skulle det innebära med produktionsrabatter för den svenska filmen och utvecklingen? Skulle det ha en stor påverkan?

Tomas Eskilsson, verkställande direktör, Film Väst: Ja, det skulle ha väldigt stor betydelse speciellt om den utformas på det sätt som den ser ut i de allra flesta europeiska länder och i de 47 amerikanska delstater som också har produktionsrabatter. Rabatten ska alltså vara tillgänglig både för den inhemska filmen och för den film som kommer utifrån. Den är också tillgänglig för både film och tv-drama, egentligen för allting som håller något slags god kvalitet och kan anses vara en – som det heter i den här världen – kulturprodukt.

Rabatten skulle göra att det fanns ett fundament i finansieringen på mellan 20 och 35 procent. Men låt oss hålla oss till den modesta siffran 20 procent. Då skulle det finnas 20 procent som ett grundfundament för det som man i så fall spenderade i Sverige. Det skulle kunna leda till en större produktionsvolym i Sverige och fler filmer. Vi kunde också göra mer ambitiösa filmer, vilket jag tycker är väldigt centralt och viktigt. Jag tror också att det skulle kunna öppna dörren för de ganska många internationella filmer som förlägger en del av arbetet i Sverige, så att vi fick mycket mer filmarbete i Sverige. Det skulle betyda väldigt mycket inte minst för svenska filmarbetare och människor som jobbar i den här sektorn men också för Björn Rosengrens medlemmar i produktionsbolagen. De är nämligen nödvändiga partner för de internationella projekten.

Dessutom tror jag att det är helt nödvändigt att Sverige får samma sak som finns i resten av Europa. Annars uppstår det en situation där det finns en ökad risk för att många svenska projekt väljer att förlägga stora delar av sin inspelning någon annanstans i världen.

Och det tror jag inte gynnar kunskaps- och kompetensuppbyggnad. Vi måste se till att vi har en ur alla aspekter stark och välfungerande bransch från filmarbetaren till regissören, till produktionsbolaget, till manusförfattaren och så vidare.

Björn Rosengren, ordförande, Film&TV-Producenterna: Det finns ju många amerikanska filmbolag som vill filma i Sverige, för vi har väldigt många talanger. Sverige är ett land som är oerhört intressant från filmsynpunkt. Men eftersom man får dessa rabatter i andra länder filmar man inte i Sverige.

Precis som sägs här är det många svenska bolag som filmar utomlands i Europa därför att det är billigare. Det tycker jag är tragiskt. Vi skulle inte behöva kräva rabatter om ingen hade det. Nu är det ju i stort sett alla som har det.

Rossana Dinamarca (V): Jag vill ställa min fråga till båda Anna Serner och Tomas Eskilsson.

Anna Carlson sa tidigare här att det ska finnas plats för flera olika berättelser. Men det är viktigt att den som berättar har den kändedomen. I dag är det en berättare som ska berätta andras berättelser, och då blir det lätt – som Ruben Östlund var inne på – väldigt stereotyp. Det kan bli så att den med en viss bakgrund kanske inte känner igen sig i den bild som Ruben beskriver.

Det är viktigt att det är fler berättelser som berättas, att klass-, köns-, etnicitets- och sexualitetsperspektivet finns med. Men hur åstadkommer man det? Just nu känns det som att det går väldigt långsamt. Man har pratat om A-märkt

film, men det är försvinnande få i den kategorin. Vi har jobbat med att fördela medel mer jämlikt mellan de kvinnor och män som gör film, men vi vet också att det är kvinnor som får mindre pengar än vad de manliga filmarbetarna får. Vad gör ni?

Anna Serner, verkställande direktör. Stiftelsen Svenska Filminstitutet: Jag håller med om att det behöver göras, och att det är otroligt viktigt att de olika perspektiven kön, klass, etnicitet och land kommer fram.

Jag tycker nog inte att det går så långsamt som du beskriver. Vi fördelar numera medlen jämnt mellan könen. Vi försöker att upprätthålla det över tid. När det gäller övriga diskrimineringsgrunder är det mycket svårare att räkna. Vi måste först etablera ett räknesystem, men jag tycker nog att även branschen har ett otroligt stort initiativtagande just nu där man verkligen vill komma ifrån stereotypiseringen.

Jag tror att man också måste orka se det hela över tid och ge förutsättningar på alla fronter, på nationell, regional och lokal nivå. Det återknyter till det som jag inledde med, att det otroligt viktigt att våra nationella pengar finns i tillräckligt hög utsträckning för att också stimulera de lokala och regionala aktörerna.

I kultursamverkansmodellen kan vi se att vid sidan av de fyra produktionsregionerna finns det delar av regionerna i Sverige som har minskat pengarna till film. Då behövs det mer nationella pengar för att man ska kunna få dem att matcha upp.

Men jag tycker ändå att det finns hopp. Sedan finns det en utmaning i att vi nu har ett antal nya röster, och så har det väl alltid sett ut. Nu måste de nya rösterna också tillåtas att etablera sig. Etablerade röster måste också tillåtas att utvecklas.

Vi har två regissörer här, Helena och Ruben. Helena, jag tror att dina erfarenheter av hur svårt det är att få våra pengar delas inte minst av Ruben. Det är ju egentligen grunden till att vi menar att det behövs mer pengar in i förhandsstödet. Det är både för att ge utrymme för att kunna debutera och också för att kunna etableras. I takt med etableringen blir man bättre på att hitta sin publik och nå ut till den.

Debutanterna får mindre budget, och de står oftast för de smalare filmerna. De förverkligar mer sin auteurbild än vad de fokuserar på publiken.

Därför är det viktigt att båda delarna finns, nystart och etablering.

Ruben Östlund, regissör, professor i filmisk gestaltning, Akademin Valand, Göteborgs universitet: En sak som är jätteviktig är att vi måste inse att vi är på väg från en tid där vi levde i ett textbaserat samhälle och nu är vi på väg in i ett bildbaserat samhälle – det är så vi uttrycker oss nu.

Bilden måste in i grundskolan. Det är en demokratifråga att alla får tillgång till bilden som ett uttryckssätt, inte bara de som är uppvuxna i akademikerfamiljer eller har den kulturella bakgrunden utifrån var i samhället man befinner sig från början.

Aron Emilsson (SD): Jag vill tacka alla föredragarna. Vi har under dagen fått så många nyckelord och så många frågeställningar att borra i och analysera utifrån den stora remissrunda som har skett.

Produktionsincitamentet är en fråga som Sverigedemokraterna driver aktivt och som vi bara välkomnar om fler anammar.

Min fråga riktar sig till kulturministern och gäller finansieringsfrågan. Ett återkommande besked från hela spektrumet av aktörer i filmbranschen är ju att man ser kritiskt på momshöjningen. Dessutom anser man generellt att finansieringen är bristfällig och undermålig långsiktigt.

Frågan är: Är kulturministern beredd att dels ompröva momsfrågan, dels utreda andra alternativa finansieringsvägar för svensk film i en annan typ av samverkansmodell och i så fall vilka?

Alice Bah Kuhnke, kultur- och demokratiminister: Tack för frågan. Som jag sa tidigare i mitt anförande är det två tydliga grundförutsättningar för att vi nu gör och för att jag driver den här förändringen för att skapa bättre förutsättningar för svensk film.

Den första var att det inte ska bli mindre pengar. Staten går nu in och täcker upp alla de pengar som fanns i det avtal som gäller fram till 1 december 2016. Den andra var att fler skulle få inflytande.

Detta blir en grund, en matta, för mer finansiering. Vi kan redan nu konstatera att SVT har annonserat att de går in med 100 miljoner. Så det finns redan mer pengar till svensk film i stort, och det här är bara en början. Det finns ytterligare aktörer som just nu diskuterar och förväntas komma med sina besked.

När det gäller de framtida finansieringsformerna är jag självklart öppen för alla förslag och diskussioner. Jag ser inte minst fram emot de diskussioner som vi fortsatt intensivt kommer att föra med regionerna. Vi hörde tidigare från Väst hur viktigt det är att vi har tätare kontakt för att också se över vad som behöver göras och vilka olika politiska verktyg som kan finnas för att förbättra och bredda finansieringsmöjligheterna.

Niclas Malmberg (MP): Jag vill också understryka att det faktiskt handlar om att vi utökar det ekonomiska stödet till svensk filmproduktion. Det har ju förekommit lite felaktiga uppgifter här.

Eftersom staten i förslaget garanterar den nivå som tidigare har funnits inom filmavtalet samtidigt som SVT och TV4 ligger kvar med stöd till svensk filmproduktion blir det ett utökat stöd. A + B är alltid större än A. Och så är det även om vi räknar bort det utökade biografstödet.

Sedan vill jag ställa min fråga till Anna Carlson och Pia Gradvall. Ni tog båda upp i era anföranden att era respektive organisationer står på tå nu och vill vara med och påverka filmpolitiken och filmstödet. Jag skulle gärna vilja höra lite mer om vad det konkret kommer att innebära för svensk film framöver, om ni får chans att vara med och påverka utformningen.

Anna Carlson, ordförande, Teaterförbundet/för scen och film: Björn Rosengren och andra har sagt att när vi som gör film blir en tydlig röst i filmdiskussionen är det klart att den kunskap och kompetens som det vardagliga arbetet ger kommer att bli tydligare och höras mer.

Jag uppskattar också Cecilias fråga om kompetensutveckling. Det är ett stort område som just vi som gör film har mycket att göra inom. Det finns ju ett fantastiskt kompetensutvecklingsprogram i Storbritannien som heter Creative Skillset där branschen har gått samman för att utveckla kompetensen hos filmarbetare. Det hoppas jag att vi kan fortsätta att arbeta med.

Självklart består filmproduktion inte bara av hur mycket pengar som man får, utan det har också betydelse vad du som filmarbetare har för villkor. Om man har en underfinansierad budget är det klart att säkerhetsfrågor, arbetsmiljö, planering och arbetstider påverkas av detta.

När vi med vår röst kan göra tydligt vad som behövs för att få en så kallad trovärdig finansiering – som producent ska man inte tänka att man gör det för hälften så mycket pengar därför att vi har en så stark idé och berättare som vill göra detta – är det klart att det kvalitativt sett blir bättre film, tycker jag. Rösterna om vad som gör att produktionen kommer att vara lugnare men ändå med samma berättardrivkraft. Om våra röster hörs tror jag att vi tillsammans med producenterna och andra aktörer i branschen kan komma överens om hur vi ska kunna utveckla filmen.

Pia Gradvall, Sveriges Dramatikerförbund: För oss är det här jätteviktigt, och det kopplar ihop så bra till vad alla andra säger. Det här med manusutveckling är ju helt avgörande för att vi ska komma åt de nya rösterna och nya berättelserna. Det finns också ett nytt medium som man kan göra väldigt mycket av. Jag är helt enig med Helena Bergström på den punkten. Kvalitet eller publikt är jag helt ointresserad av. Jag är övertygad om att en god, stark berättelse är framgångsrik och når sin publik. Från min egen utgångspunkt kan jag säga att svensk film i dag inte är tillräckligt bra. Det beror väldigt mycket på att tiden och resurserna för utveckling av manus och berättelser inte finns.

Vi lever i en internationell miljö. Vi ser filmer från alla världens hörn. Om vi ska göra en romantisk komedi i Sverige har vi tusen andra romantiska komedier att jämföra med. Om vi ska göra en romantisk komedi måste den vara – ursäkta – jävligt bra. Vi ska också ta genrefilm på stort allvar. Ska vi göra en actionfilm ska vi göra den på det absolut bästa sättet. Det handlar om utveckling.

Väldigt många produktioner går igång för tidigt, och manusförfattaren blir lidande. Och den svenska filmen blir akut lidande. Det finns väldigt många filmer som ingen älskar och ingen vill gå och se. Då undrar jag bara: Varför ska vi ha det så?

Björn Rosengren, ordförande, Film&TV-Producenterna: Jag har all respekt för det som regeringen har gjort. Politik är svårt, man måste genomföra förändringar och så vidare. Men jag tycker att man ska hålla sig till fakta, och det är det som jag har försökt att göra.

När det gäller SVT:s pengar har man alltid gett 100 miljoner under alla år – man har också aviserat att man ska göra det – det tycker vi är positivt.

Man ska komma ihåg att filmstödet enligt filmavtalet var 43 miljoner. De pengarna finns inte längre; de försvinner bort. Då hamnar man på noll, och det är fakta.

TV4 gav 11 miljoner. I det nya avtalet är summan noll.

Vad regeringen gör är att man delar ut pengarna, och det är jättebra. Om jag har förstått kulturministern rätt så respekterar jag det. Kulturministern säger att det inte ska bli mindre pengar för att göra film, men då måste man ta pengarna någon annanstans ifrån.

De 25 miljonerna som gäller i fyra år går ju inte till filmproduktion.

Med all respekt, låt oss hålla oss till fakta!

Alice Bah Kuhnke, kultur- och demokratiminister: Här kommer fakta, Björn Rosengren! Det kommer inte att bli mindre pengar till produktionsstöd.

Per Lodenius (C): Tack för alla intressanta föredragningar som också väcker många frågor! Jag vill ställa min fråga till Peter Fornstam från Biografägareförbundet.

Björn Rosengren lyfte fram momshöjningen. Helena Bergström uttryckte oro inför momshöjningseffekten på svensk film. Eric Broberg nämnde också att det ingen annanstans finns olika momssatser för skilda kulturyttringar, om man tittar utanför Sverige. Nu är vi trots allt på väg att få det i Sverige.

Kulturministern sa att hon är beredd att diskutera finansieringsfrågan. Det var en intressant nyhet, för det har hon inte varit tidigare. Vi får se vad det kan leda till.

Faktum kvarstår att vänsterpartierna har fattat beslut om att höja momsen på biobiljetter. Vi i Centerpartiet, liksom de övriga allianspartierna, var helt emot denna momshöjning.

Film på bio ser jag som en demokratisk och bred kulturyttring som har spridning över hela landet. Särskilt känslig är momshöjningen för små och medelstora biografier. Hur ser du på effekten för biografier i mindre orter? Nu har regeringen aviserat en kompensation för detta på 25 miljoner. Är det en kompensation som kommer att ha någon effekt för biografier på mindre orter i hela Sverige?

Peter Fornstam, Sveriges Biografägareförbund: Vi vet inte exakt hur stödet kommer att utformas. Det finns två orosmoment. Det ena är att det inte blir lika konkurrensneutralt och effektivt som det gamla systemet med röda respektive gröna biografier. Det andra är att det här stödet trots allt är tidsbegränsat.

Vi talar om ungefär 110 biografier i små orter som är gröna, momspliktiga biografier, som drabbas av momshöjningen fullt ut som en kostnad. Där finns det inte marginal för att höja priset med 20 procent. Vi vet hur man ska utforma det stödet. Största oron är att det blir ett stöd som inte är konkurrensneutralt.

Alice Bah Kuhnke, kultur- och demokratiminister: Det som är viktigt för regeringen är att vi utökar finansieringen till hela kulturpolitiken. Det är det stora med att vi nu har bytt regering efter åtta år. Vi gör en historisk höjning av den stora kulturpolitiken. Vi kommer att säkerställa att det finns goda förutsättningar för mer pengar till svensk film. Vi går in och täcker upp allt det som filmavtalet innebar. Alla förutsättningar finns alltså tillsammans med det goda inflytandet.

Jag ser fram emot den fortsatta diskussionen, inte minst om några veckor efter det att vi har lagt fram propositionen i dess helhet.

Ordföranden: Jag uppfattade det som att det var den alternativa finansieringen som kulturministern begärde ordet för.

Alice Bah Kuhnke, kultur- och demokratiminister: Det är självklart att vi som regering är öppna för alla diskussioner. Jag har alltid varit öppen för att diskutera olika framtida frågor. Jag har varit i samtal med flera andra länder om hur man jobbar med incitamentsfrågan. Det har jag varit tydlig med också inför kulturutskottet. Det var ju tråkigt att ni inte hade uppfattat det.

Bengt Eliasson (L): Tack alla talare för alla spännande perspektiv och nya synvinklar! Det var mycket värdefullt att ta till sig.

Min fråga riktar sig till Anna Serner, Filminstitutet. Många talare har varit inne på – inte minst du själv i ditt inledningsanförande – att svensk film är framgångsrik internationellt och vinner många priser. Vi är naturligtvis väldigt stolta och glada över detta.

Samtidigt är det allt färre i Sverige som ser svensk film trots att den går väldigt bra internationellt. Det här gapet har flera talare varit inne på. Både Tomas Eskilsson och Peter Fornstam har ju beskrivit det.

Ser du och Filminstitutet att det finns möjlighet att minska det här gapet? Vad kan man göra som påverkar det?

Anna Serner, verkställande direktör, Stiftelsen Svenska Filminstitutet: Med den nya statliga filmpolitiken finns det en större möjlighet för Filminstitutet att tillsammans med branschen se var svagheterna och styrkorna finns i det befintliga stödsystemet. Sedan bör man justera dem.

Under ett par år har vi haft automatstödet. Alla filmer som förväntades dra en stor publik gjorde inte det. Så är det alltid, men selekterandet av vilka som får välja in vilka i den mobbade skaran kommer vi tyvärr nog inte någonsin att komma ifrån. Vi säger 90 procent nej, men Filminstitutets konsulenter har över tid identifierat de stora publika filmerna, till exempel 100-åringen, Millenniumfilmerna. De är alla filmer som tidigare har fått stöd direkt från Filminstitutet.

I en statlig filmpolitik ser jag framför mig att vi kommer absolut att behöva sätta tydliga indikatorer och mål efter det att vi noga har samtalat med branschen för att den ska bli så bra och rättvisande som möjligt. I efterhand ska vi redovisa detta på ett så bra sätt som möjligt.

Vi ska alltid jobba för en stor öppenhet och transparens och lyssna in om vi möjligen går fel, vilket även vi naturligtvis gör från gång till annan. Den rättvisa stödfördelningen ska fortsätta. Vi ska arbeta för att det ska vara samma förutsättningar för alla typer av film, vare sig de har en bred eller smal publik ska vi leta efter den kvalitet som finns i just den filmen och just i den genren.

Man ska kunna ha vilket kön, vilken hudfärg och komma från vilken del av landet som helst. Jag hyser en stor förhoppning om att vi tillsammans med branschen kan identifiera var man behöver skruva i ett stödsystem för att vi ska nå en stor publik, nå en konstnärlig höjd och nå ut till alla svenskar.

Ruben Östlund, regissör, professor i filmisk gestaltning, Akademin Valand, Göteborgs universitet: Jag tillhör ju själv det skrå som Helena Bergström tillhör och som håller på med publikfilm.

Men vi borde prata om snabba och långsamma kolhydrater. Vi kan inte bara räkna en viss typ av film under biografrepertoaren, utan vi måste också se på längre sikt. Många av de filmer som vi i dag pratar om som små spelar in sin budget under en längre period – när en mycket större publik än vad man tror. Alltid när diskussionen pågår om de här filmerna pratar man om en väldigt kort period som handlar om biografstöd.

Biografen är jätte viktig. Den ska absolut leva kvar. Det är en jätte viktig diskussion. Samtidigt måste vi se på längre sikt när vi pratar om de här små filmernas publiksiffror.

Anna Serner, verkställande direktör, Stiftelsen Svenska Filminstitutet: Hur stor publik har *Turist* nått på bio utanför Sverige?

Ruben Östlund, regissör, professor i filmisk gestaltning, Akademin Valand, Göteborgs universitet: En och en halv miljon utanför Sverige.

Eric Broberg, ordförande, Svensk Filmthyrareförening u.p.a: Vi vänder oss emot att man straffbeskattar det största legala fönstret som finns för svensk långfilm, och detta är helt unikt i Europa. Vi ser bara skadeverkningar. Om man inte höjer momsen kommer vi att kunna kanalisera in medel från branschen under de närmaste fyra åren på 200 miljoner kronor.

Roland Utbult (KD): Jag ska ställa en fråga om olaglig nedladdning till Filmproducenterna, Björn Rosengren.

Den olagliga nedladdningen dränerar filmbranschen på dubbelt så stora belopp som det statliga stödet, över 800 miljoner. Jag tror att Eric Broberg nämnde att det laddas ned illegalt för 1 miljard per år.

Vilka tycker du är de viktigaste insatserna för att stoppa den illegala nedladdningen?

Björn Rosengren, ordförande, Film&TV-Producenterna: Det viktigaste tror jag är lagstiftning. Nu har kulturministern satt igång ett arbete som jag tycker är värdefullt. Vi för en diskussion i branschen för att komma framåt. Man kommer nog ändå att landa där.

Den här frågan är utomordentligt allvarlig. Det handlar om ca 800 miljoner–1 miljard. Skådespelarna, regissörerna och producenterna är ibland en del av filmen. Det får sina pengar efteråt. Ibland är filmen nedladdad innan premiären. Det är klart att det då inte går att tjäna pengar på den.

Det är konstigt att man inte i Sverige – och vi är ett av de värsta länderna – kan åstadkomma en lagstiftning som något så när motsvarar andra länders lagstiftning, inte minst nordiska länder. Om man skapar ett konstnärligt verk, skriver en bok, målar en tavla eller gör en film, ska någon kunna tillägna sig verket och tjäna pengar på det? Helt obegripligt.

Jag tycker att det är en av de absolut viktigaste frågorna att klara ut.

Gunilla Carlsson (S), vice ordförande: Tack för två timmar med fantastiska, bra inspel. Man har gjort olika inspel, och det är för att ni kommer från olika delar av branschen. Men det som vi alla delar, vi som befinner oss här i Förstakammarsalen och de som har följt den här diskussionen via SVT, är att vi delar ett gemensamt engagemang och intresse för svensk film.

Jag är jätteglad över att vi har kunnat anordna den här utfrågningen i dag.

Jag vill rikta ett jättestort tack till alla er som har delat med sig av era erfarenheter och inspel för en fortsatt bra filmpolitik.

Vi i kulturutskottet som har arrangerat denna utfrågning är jätteglada för att ni har haft möjlighet att komma hit i dag. Jag vet att det finns ytterligare personer som gärna hade velat framföra synpunkter och åsikter här från talarstolen, men tyvärr har tiden inte räckt till för det. Men som vanligt har ni alla möjligheter att framföra era synpunkter och åsikter även efter det att vi har avslutat den här diskussionen i dag.

Ett jättestort tack till er allesammans. Jag ser fram emot att fortsätta att diskutera filmpolitiken i det här huset, i kammaren och också utanför huset.

Ett jättestort tack för de här två timmarna!

2013/14:RFR1	SOCIALUTSKOTTET Etisk bedömning av nya metoder i vården – en uppföljning av landstingens och statens insatser
2013/14:RFR2	KULTURUTSKOTTET Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
2013/14:RFR3	KULTURUTSKOTTET En bok är en bok är en bok? – en fördjupningsstudie av e-böckerna i dag
2013/14:RFR4	KULTURUTSKOTTET Offentlig utfrågning om funktionshindersperspektiv i kulturarvet
2013/14:RFR5	TRAFIKUTSKOTTET Hela resan hela året! – En uppföljning av transportsystemets tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning
2013/14:RFR6	FINANSUTSKOTTET Finansutskottets offentliga utfrågning om ändring av riksdagens be- slut om höjd nedre skiktgräns för statlig inkomstskatt
2013/14:RFR7	SKATTEUTSKOTTET Inventering av skatteforskare 2013
2013/14:RFR8	ARBETSMARKNADSUTSKOTTET Ett förlängt arbetsliv – forskning om arbetstagarnas och arbetsmarknadens förutsättningar
2013/14:RFR9	SOCIALFÖRSÅKRINGSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om vårdnadsbidrag och jämställdhetsbonus
2013/14:RFR10	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Subsidiaritet i EU efter Lissabon
2013/14:RFR11	SKATTEUTSKOTTET Utvärdering av skattelättnader för utländska experter, specialister, forskare och andra nyckelpersoner
2013/14:RFR12	UTBILDNINGSPOLITISKA UTSKOTTET Utbildningsutskottets offentliga utfrågning om PISA-undersökningen
2013/14:RFR13	SOCIALUTSKOTTET Socialutskottets öppna kunskapsseminarium om icke smittsamma sjukdomar – ett ökande hot globalt och i Sverige (onsdagen den 4 december 2013)
2013/14:RFR14	KULTURUTSKOTTET För, med och av – en uppföljning av tillgängligheten inom kulturen
2013/14:RFR15	SKATTEUTSKOTTET Skatteutskottets seminarium om OECD:s handlingsplan mot skattebaseroering och vinstförflyttning
2013/14:RFR16	TRAFIKUTSKOTTET Framtidens flyg

2013/14:RFR17	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Översyn av ändringar i offentlighets- och sekretesslagstiftningen 1995–2012
2013/14:RFR18	SOCIALUTSKOTTET Socialutskottets öppna kunskapsseminarium om socialtjänstens arbete med barn som far illa
2013/14:RFR19	UTBILDNINGSPUTSKOTTET Utbildningsutskottets seminarium om utbildning för hållbar utveckling inklusive entreprenöriellt lärande
2013/14:RFR20	KULTURUTSKOTTET Offentlig utfrågning För, med och av – en uppföljning av tillgänglighet inom kulturen
2013/14:RFR21	UTBILDNINGSPUTSKOTTET Autonomi och kvalitet – ett uppföljningsprojekt om implementering och effekter av två högskolereformer i Sverige Delredovisning 1: Skrivbordsstudie om autonomi- och kvalitetsreformerna
2013/14:RFR22	UTBILDNINGSPUTSKOTTET Autonomi och kvalitet – ett uppföljningsprojekt om implementering och effekter av två högskolereformer i Sverige Delredovisning 2: Intervjuundersökning med rektorer
2013/14:RFR23	TRAFIKUTSKOTTET Trafikutskottets hearing om framtidens luftfart – Har vi luft under vingarna?
2013/14:RFR24	JUSTITIEUTSKOTTET Offentlig utfrågning med anledning av EU-domstolens dom om data-lagringsdirektivet

2014/15:RFR1	MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET Stöd till lokala åtgärder mot övergödning
2014/15:RFR2	TRAFIKUTSKOTTET Hållbara analyser? Om samhällsekonomiska analyser inom transportsektorn med särskild hänsyn till hållbar utveckling
2014/15:RFR3	TRAFIKUTSKOTTET Trafikutskottets offentliga utfrågning om järnvägens vägval
2014/15:RFR4	FÖRSVARSKOTTET Blev det som vi tänkt oss? En uppföljning av vissa frågor i det försvarspolitiska inriktningsbeslutet 2009
2014/15:RFR5	UTBILDNINGSKOTTET Autonomi och kvalitet – ett uppföljningsprojekt om implementering och effekter av två högskolereformer i Sverige Huvudrapport
2014/15:RFR6	UTBILDNINGSKOTTET Autonomi och kvalitet – ett uppföljningsprojekt om implementering och effekter av två högskolereformer i Sverige Delredovisning 3: Enkätundersökning till studieansvariga
2014/15:RFR7	UTBILDNINGSKOTTET Autonomi och kvalitet – ett uppföljningsprojekt om implementering och effekter av två högskolereformer i Sverige Delredovisning 4: Den fallstudiebaserade undersökningens första fas
2014/15:RFR8	TRAFIKUTSKOTTET Seminarium om samhällsekonomiska analyser
2014/15:RFR9	TRAFIKUTSKOTTET Sjöfartsnäringen och dess konkurrenskraft
2014/15:RFR10	SKATTEUTSKOTTET Skattebefriade bränslen i industriella processer, så kallade råvarubränslen
2014/15:RFR11	UTBILDNINGSKOTTET Utbildningsutskottets offentliga utfrågning om idrott och fysisk aktivitet i skolan – ett sätt att stärka inläring och hälsa
2014/15:RFR12	KONSTITUTIONSKOTTET Konstitutionsutskottets hearing om journalisters och medie-redaktioners säkerhet och arbetsförutsättningar
2014/15:RFR13	SOCIALFÖRSÄKRINGSUTSKOTTET Finsam – en uppföljning av finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser
2014/15:RFR14	SOCIALFÖRSÄKRINGSUTSKOTTET Socialförsäkringsutskottets offentliga utfrågning om Finsam – finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser
2014/15:RFR15	SKATTEUTSKOTTET Skatteutskottets seminarium om internationellt samarbete mot skatteflykt
2014/15:RFR16	NÄRINGSUTSKOTTET OCH UTRIKESUTSKOTTET

Offentlig utfrågning om ett handelsavtal mellan EU och USA
(TTIP)

2014/15:RFR17

CIVILUTSKOTTET

Civilutskottets offentliga utfrågning om unga vuxnas möjlighet att
finansiera ett eget boende

2015/16:RFR1	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Statsråds medverkan i konstitutionsutskottets granskning
2015/16:RFR2	FINANSUTSKOTTET Finansutskottets offentliga utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 24 september 2015
2015/16:RFR3	FÖRSVARSKOTTET Om krisen eller kriget kommer – En uppföljning av informationsinsatser till allmänheten om den enskildes ansvar och beredskap Huvudrapport och Bilagor
2015/16:RFR4	KULTURUTSKOTTET Är samverkan modellen? En uppföljning och utvärdering av kultursamverkansmodellen
2015/16:RFR5	FINANSUTSKOTTET Öppna utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 12 november 2015
2015/16:RFR6	FINANSUTSKOTTET Utvärdering av Riksbankens penningpolitik 2010–2015
2015/16:RFR7	FINANSUTSKOTTET Review of the Riksbank's Monetary Policy 2010-2015
2015/16:RFR8	SKATTEUTSKOTTET Punktskattehöjningar på alkohol- och tobaksprodukter – skatteeffekter och påverkan på den oregistrerade anskaffningen av dessa produkter
2015/16:RFR9	CIVILUTSKOTTET Miljömärkning av produkter – En översikt över de miljömärkningar av produkter som finns i Sverige och i de övriga nordiska länderna
2015/16:RFR10	KONSTITUTIONSUTSKOTTET OCH JUSTITIEUTSKOTTET Konstitutionsutskottets och justitieutskottets hearing om radikalisering och rekrytering till våldsbejakande extremism i den digitala miljön
2015/16:RFR11	KULTURUTSKOTTET Kulturutskottets seminarium om kultursamverkansmodellen
2015/16:RFR12	FINANSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om den aktuella penningpolitiken 23 februari 2016
2015/16:RFR13	SOCIALUTSKOTTET Cancervården – utmaningar och möjligheter
2015/16:RFR14	TRAFIKUTSKOTTET Kollektivtrafiklagen – en uppföljning
2015/16:RFR15	CIVILUTSKOTTET Inventering av forskning inom civilutskottets beredningsområde 2016

2015/16:RFR16   UTBILDNINGSPÅSKOTTET
Utbildningsutskottets offentliga utfrågning inför proposition om
forskning och innovation